

RELIGIOSÆ
KIJOUIENSES
CRYPTÆ,

Sive

**KIJOVIA SUBTER-
RANEA:**

In quibus

**LABYRINTHVS SUB
TERRA,**

**Et in eo emortua, à sexcentis
annis, Divorum atque Hero-
um Græco-Ruthenorum, &
nec dum corrupta,**

corpora,

**ex nomine atque ad oculum, è ΠΑΤΕ-
ΡΙΚῃ Sclavonica detegit.**

M. JOHANNES HERBINIVS.

JENÆ,

Impensis MARTINI HALLERVORDI.

Literis JOHANNIS NISII

ANNO M. DC. LXXV.

26

Illustrissimo, ac Celsissimo

Principi ac Domino

**DN. ERNESTO
BOGUSLAO,**

**CROJ ET A RESCOTI DUCI;
S.R. Imperii Principi, Marchioni Hau-
rzi, Comiti in Fonteney, Bayon & Dompmar-
sin / Neogardiz item & Massoviz &c. Nec
non Potentissimi Electoris Brandenburg-
sis in Ducatu Prussiz, & per Pome-
raniam citeriorem Gubernatori Ge-
nerali &c.**

Domino meo clementissimo:

NEC NON

**Serenissimi ac Potentissimi Electro-
ris Brandenburgici Consiliarii supremis,
Ducatumq; Prussiz Regentibus emin-
tissimis ac Generosissimis,**

**DN. JOHANNI ER-
NESTO à Wallenrodt / Su-
premo Aulae Provincialis Magistro,
in Dachsen / Predelwitz / Altstadt / König-
see / Jegelauken &c. Domino Hz-
reditario:**

)

DN.

DN. ALBERTO à Balnein /
Burggravio Supremo in Mulsehnen /
Zoschen & Lindenato / &c. Domino
Hæreditario :

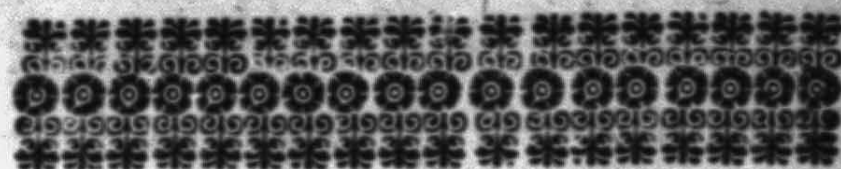
DN. JOHANNI DIETERI-
CO à Zettaw / Cancellario &
Supreme Tribunalis Præsidi, in Wicken /
Schönbruch / Doben & Arnato &c. Do-
mino Hæreditario :

DN. GEORGIO ABELI
à Zettaw / Supremo Mareschallo,
in Warinen / Bandels / Sieglaf &c.
Domino Hæreditario :

Item :
Nobilissimo, & Magnifico Viro
DN. JOHANNI REICHARDO
Schren / Serenissimi Electoris Brandenburgici
à Consiliis, & Illustrissimæ Principis Ra-
dzivvilæ ab intimis &c.

&
Nobilissimo, Amplissimo & Juris Consultissimo
DN. JOHANNI Rejer / Illustrissi-
mæ Principis Radzivvilæ à Secretis
& Rationibus &c.

Domini, Patroni & Promotoribus Evangelii
gratiosissimi & obsecrandi
Gratiam, pacem & omnimodam in arduis rebus pro-
peritatem à DOMINO IESU !
Celsissime Princeps, Illustres ac Generosi Domini,
& Magnifici VIRI.

SI verè quidam pri-
scorum Philosopho-
rum effatus est, *in Sa-*
pientia studiis nihil age-
re, & nihil esse, idem esse ; certè
sanctissimum DEI Oraculum
erit : In Regno DEI esse, &
CHRISTO non servire est, aut a-
gere asinū, aut bruto esse deteri-
orem *Esa. 1. v. 3.* tandemq; nihil
esse omninò, nisi servum ne-
quam, in pristinum tenebrarū,
ut ibi duplo vapulet, præcipi-
tandum. *Luc. 12. v. 47.* Sanè regna-
re omnes in regno DEI deside-
rant: nec pauciores etiam ser-

vitutem in Ecclesia ambiunt, ast cum imperio quodam & fortuna lautiore. Paucissimi amore divino flagrant, etiam in adversis rebus, JESU pauperi ultro, serio & bona fide constanterque famulantur. Cum itaque DOMINUS & Pontifex noster T.O.M. JESUS CHRISTUS me servorum suorum ultimum & indignissimum, in censu Ministerii tenuioris reputaverit, nunc autem, admirando suo beneplacito, etiam exulare jubeat cum illis, qui *euntes semen pretiosum in lachrymis disse-*
runt tamen; Psal. 126. ne in otio exilii otiosus essem omnino, de abditis sub terra Græco-Ruthenorum

norum rebus, ad majorem DEI gloriam & Ecclesie CHRISTI incrementum, tradere quædam constitui. Peregrini sumus in Roxolania Germani, & Roxolani, (sive vulgari appellatione Russolani) cum suo Borystene apud nos peregrinantur. Et quotusquisque est, cui illam, famam tum integrâ, tum justo auctiore celebratam in Orbe, inque ripa Borysthenis sitam, urbem KIJOVIAM adire, per continua ibidem Cosaccorum cum Tartaris certamina hactenus licuit. Quis Trojæ vestigia non lustraret lubens? Quis Priamos, Hectoras, Achilles, Ajaces, aliosque Dardanorum æ-

X 3 què

què ac Archivorum Heroas,
etiam maxima sumptuum ja-
cturâ, ad Borystenem specta-
tum non iret peregrè? Horum
enim corpora in Cryptis Kijovi-
ensib⁹ extare adhuc incorrupta,
mendax, & impudens quidem,
in Germania fama rudioribus
persuadere, adeoque fide sub
lesta imponere non dubitavit.
Quâ vanitate excitatus ego,
cum mihi, Ministerii Evangeli-
ci partibus in Saxonica Ecclesia
Vilnæ defungenti, multa priva-
tim cum venerabili Patre Græ-
co-Ruheno, Ordinis S. Basilii
Vilnæ ad Spiritū S. Abbate, DN.
MARTINIANO WOLOS-
ZOWICZ, consuetudo fre-
quens-

quensque familiaritas; cum Eminen-
tissimo verò Archimandrita Kijovi-
ensi DN. INNOCENTIO GIZIEL
literarium etiam intercederet com-
mercium; & lingvæ Sclavonicæ eru-
ditionem haud mediocrem nactus
hac occasione sum, & ritū Græco-
Ruthenorum in Ecclesiis ipsorum u-
su receptorū spectandi subinde facta
est mihi copia; eaque ex Viris illis hu-
manissimis de Kijovia cognovi atq;
didici, quæ & mendacem in Germa-
nia famam conficiant penitus, & Le-
ctorem piū de multis Borystenida-
rum rebus erudiant nonnihil, mone-
antque.

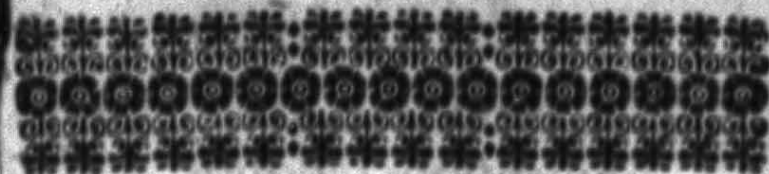
Tuo verò excelso Numini, Heros
& Dux Celsissime Domine mi Cle-
mentissime, nec non magnis Vestris
Nominibus, Generosissimi Prusiae
Magnates, Domini & Patroni mei
gratiosissimi, libellus iste nunc suppli-
cet, ut, Ducali auctoritate magnificoq;
Vestro

Vestro patrocinio tuto prodire in lucem, extareque publicè sibi liceat. Oro autem veris gemitibus **FILIUM DEI**, ut Potentissimam **DOMUM Electoralem BRANDENBURGICAM**, nec non Celsitudinem Tuam Ducalem, Vestras Illustres Generositates, & Magnificentias regnare, agereque in pace florentissima ac superesse diu velit, **SEMPER AUGUSTAM. SEMPER PRINCIPEM. SEMPER GLORIOSOS. SEMPER FELICES !** Fiat ! Dabam Regionti è domo exilii, die 6. Martii, Anno Sal. M.DC. LXXV.

VV. Celsitudinis, Generositatis & Magnificentie

Cliens humillimus
ac religiosus

M. Johannes Herbinus.

INDEX CAPITUM.

- I. De Erymologia vocis Sclavonicæ **PIECZARA.**
- II. De Loco Cryptarum Ruthenicarum, & in specie Kijoviensium.
- III. De origine Cryptarum Kijoviensium.
- IV. De Auctioribus Cryptarum Kijoviensium.
- V. De MATERIA Cryptarum Ruthenicarum.
- VI. De FORMA Cryptarum Kijoviensium.
- VII. De Ratione seu modo fodendi Cryptas.
- VIII. De usu Cryptarum.
- IX. De speciebus Cryptarum Ruthenicarum.

INDEX CAPITUM.

X. De Corporibus in Cryptis Kijoviensibus repositis

XI. Probiema. Quænam sit causa incorruptibilitatis corporum, ab annis amplius sexcentis, in Cryptis Kijoviensibus dormientium.

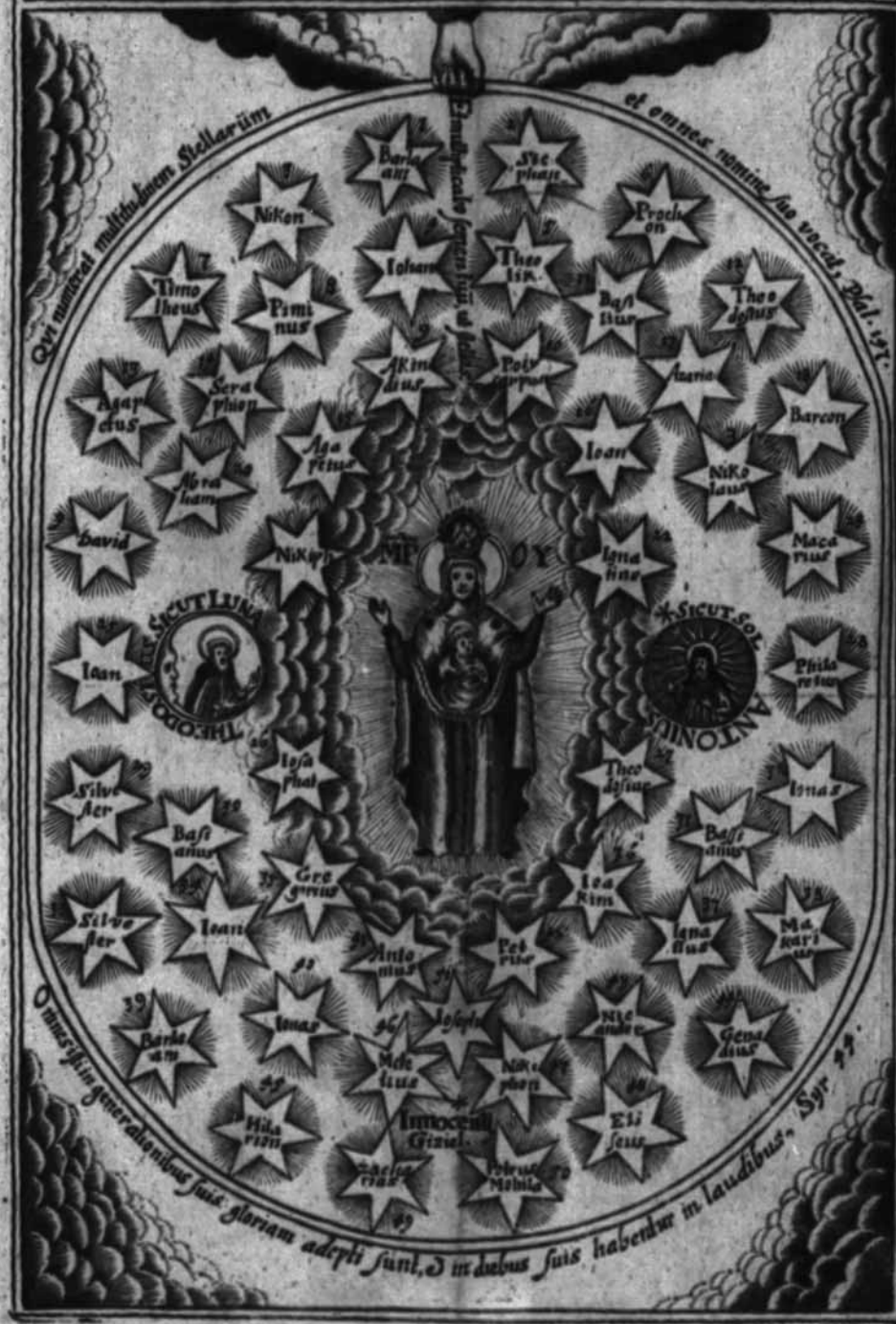
XII. De Capitibus seu craniis oleiferis in Cryptis Kijoviensibus.

XIII. De argumentis Ruthenorum pro miraculo olei Cryptani.

XIV. De RUTHENORUM ingenio.

XV. De Admirandis Ruthenorum rebus.

SERTUM DEIPARÆ VIRGINI Sacrum cuius flores stellæ sunt.
 Sertæ in quibus nomina Abbatum & Archimandritarum à primis auctoribus
 ANTONIO & THEODOSIO, tanquam à Sole & Luna Ordine inscripta, in
 templo eiusdem Deiparæ Cryptæ Kyriensis, exant.

I.
Σὺν Θεῷ.

SI quod est in coelo studi-
um, aut si qua Divinitatis
(quæ est profecto) in ter-
râ occupatio Naturæ mi-
racula sunt, quibus mens illa om-
nipotens sua aut occultat Myste-
ria, aut in Orbem prodit fata. In
quo studio tam mirabiliter se ex-
ferit ut Orbis nova in dies videat
mireturque naturæ miracula. Et
quia mirari opera sua jubet DOMI-
NUS, Psal. 66. v. 5. ne in alto Exilii
mei otio nihil agam omninò,
ibo peregrè Kijoviam ad magnū
Borysthenis tractum, quæque ibi
DOMINUS ad spectandum nobis
proposuit, quæque ex Venerabili
Archimandrita per commercium
literarium didici, penitiùs inspe-
ctabo.

2 DE CRYPTIS
CAPUT I.

De
VOCE SCLAVONI-
CA PIECZARA,
quæ Cryptam subterrane-
am significat.

SUMMARIUM.

1. *Cryptarum Etymologia Latina & Poloni-
ca enucleatur.*
2. *Crypta sunt sacra & profana.*

I.

Cryptæ vox Græca κρύπτη, ἀπὸ
κρύπτειν occultare, abscondere, orta
est. Rectè igitur in sensu dextro
Fornix hypogæus Latine subter-
raneus, Polonicè *Pieczara* dicitur. Cujus
vo is Originem nemo, quod sciam, indi-
cavit hætenus. Cryptæ Kijovienses, Scla-
vonicè & Polonicè *Pieczary* ab Historicis
Sarmatis appellantur quidem, sed unde
nominis istius derivatio erit? Divinabo.
Aut à nomine *Piecz* seu *Pieczotożoanie*,
hoc est, sollicitudo; quia Cryptæ illæ ma-
gnâ

KIJOWIENSIBUS.

gnâ curâ elaboratæ sunt; Aut à nomine
Sclavonico, *Piec*, id est, fornax: quia per-
fossæ in illis subterraneis Cryptarum
meatibus dextrorsum & sinistrorsum cel-
læ quædam breves & angustæ, Virorum
religiosorum habitacula, & post mortem
sepulchra elaboratissima, ad instar forna-
cum, excavata sunt. Delige, Lector, u-
tram velis sententiam, hic enim ego certè
nihil statuo.

II. Latinis nominibus Crypta dicitur,
antrum siue conclave subterraneum, for-
nix hypogæus, meatus subterraneus, cuni-
culus, &c. Et quia in Kijoviensibus aliis-
que extraneis Cryptis cellulæ quædam &
concamerationes siue ductus sub terrâ ca-
merati, inveniuntur, sanè sepulchra ar-
cuata vocabuntur rectissimè, Germanis
Crypta ein Gewelb: aliter ein heimli-
cher Gang unter der Erden. Polonis
autem *Pieczary*, *piece*, vel *Lochy podziem-
ne*, id est, Fornaces, Cuniculi, foramina
subterranea, conclavia arcuata &c.

III. Variè autem vox Cryptæ ab ho-
mine milite, cive, Sacerdote, vel à Bruto
effossæ significat.

1. Primum quidem.
A 4 quale-

qualibetque antrum subterraneum & cuniculum, ein Loch oder Gang unter der Erden/ uti nunc in Etymologia dictum est, de quo Martialis:

Gaudet in effossis habitare cuniculus an-
tris,

Monstravit tacitas hostibus ille vias.

1. Significat antra vel specus montium, seu natura seu arte excavatorum religiosos, quales Cryptæ olim erant miserorum in persecutione receptacula v. g. *spelunca Cananea*, in quam se Reges Cananæ à Josua victi receperant, sed postea inde extracti & à populo Israël occisi sunt, Jos. 10. *Antrum Davidicum* ADULLAM dictum 1. Sam. 22. HELIANUM 1. Reg. 19. *Propheticum* 1. Reg. 18. *Apostolicum* Hebr. 11.
3. Accipitur pro spelunca religiosa, quales olim apud gentiles erant Musarum antra. Imò in Cryptis Kijoviensibus Sacra quandoque, teste Nestore Ruthenorum Historico atque Chronologo, in suo libro, cui titulus est *Нареченъ*, id est, Liber vitarum S. S. Patrum in Cryptis Kijoviensibus nunc dormientium, tempore definito peraguntur. 4. Denique etiam Cryptæ

ptæ subterraneæ sunt sepulchra, seu mortuorum genere aut meritis illustrorum, dormitoria, quæ prisci vocabant Mausolea. Et in hac significatione Cryptæ Kijovienses publicè audiunt, quod sint Heroum, nec non virorum religiosorum, viventium quidem claustra privata religionis gratia perfossa, sed vitæ defunctorum cubicula seu conditoria camerata. Duplices igitur Cryptæ in Orbe dantur. 1. *Profana* Egyptiorum, aliarumque gentium ac terrarum 2. *Sacra*: nempe Virorum Sacrorum ac religiosorum, ante & post diem supremum secessus ac receptacula. Nos, missis profanis, sacras ingrediamur Kijoviensium Cryptas.

CAPUT II.

DE
LOCO CRYPTARUM KIJOVENSIVM.

SUMMARIUM.

1. *Cataractæ Borysthenis Cæsacorum sedes.*

2. *Cofaci hodierni olim in castris Alexandri M. milites falciferi.*
3. *Kijovia non est Troja antiqua.*
4. *Kijovia non fuit sedes exilii Ovidiani.*
5. *Cofaci Scythæ agricola Borysthenida juxta Herodotum.*

I.

Duo sunt, quorum nomine Borysthenes ejusque accolæ Roxolani à Geographis commendantur maximè : Cataracta & Urbs Kijovia. Cataracta est, quæ Borysthenes, inter scopulos & mæandros anfractusque multos, gradibus aliquot præcipitatus, in alios scopulos & saxa eminentia, horrendo cum fragore & mugitu, terræque tremente, labitur. Hasc Cataractas Kofaci accolæ idiomate Rutheno ПОРОГИ, id est, Limina idè vocant, quod Cataractæ illæ Tartarorum excursionses, instar obicis sufflaminant, eumque illis opponunt limitem, aut limina, quæ transilire nequeunt. Inde Cofaci Zaporovienses dicuntur incolæ Roxolani & milites, qui in illo tractu perpetuas contra Tartarorum excursionses & latrocinia agunt excubias. De quorum Cofa-

Cofacorum Etymologia hodie docti variè sentiunt. Quidam cum Piasecio nomen hoc derivant à voce Polonica, *kozà*, id est, capra : rationem addunt istam : quia instar caprarum cursu velocissimo ad omnia agiles currant : vel quod caprinis pellibus contra injurias aëris tegantur. Sed forsàn verisimilior est derivatio à Slavonico nomine *kossà*, id est, falx : Unde *kossak*, falcifer. Atque ita priscos Borysthenidas fuisse appellatos, ex Magnate, quodam Polono didici. Postea, litera S, in cognatam sibi (quoad pronuntiationem Sarmaticam) literam Z, mutatà, vulgus Cossacos olim falcigeros nunc *kozàcos*, id est, caprinos, vocat. Quod Erymon Q. Curtium in lib. 7. de rebus gestis Alexandri M. probare Scythas Borysthenidas falcigeros (Polonicè kozakos) in castris Alexandri M. militasse Disputator quidam haud ita pridem assererat, quod ego tamen nec in Plutarcho, nec in Q. Curtii Historia, imò nuspiam advertere possum, Disquirant eruditi.

II. Alterum est KIJOVIA Urbs cis Borysthenem, elevat. Poli circiter 50. gradus

dus sita, cujus originem investigare hic non est animus. Illud autem expendere pretium operæ erit haud leve, quod inter alia de Urbe ista vulgò prædicantur: fuisse scilicet kijoviam. 1. Trojam veterem, quæ, ob raptam à Paride Helenam Menelai Spartanorum Regis uxorem, à Græcis olim per decennium obsessa, tandemque expugnata ac penitus excisa est. Cui fabulæ istud accedit commentum, in Crypta Kijoviensi gigantea Hectoris, Priami, Achillis, & aliorum tum Trojanorum, tum Græcorum Heroium corpora, à tanto jam tempore, incorrupta spectari. Sed absurda hæc atque falsissima esse Geographia docet. Si enim Troja olim fuit, ubi nunc Kijovia existit; quâ quæso ratione classis Græcorum eò per descendentes Borysthenis adversi Cataractas penetrare potuit, cum ne scapha quidem incolumis illac transeat? Quomodo Æneas classem per Cataractas illas transmittere potuit, cum ne trabes quidem impune ibi præcipitentur. Magna sanè est ac celebris Cataracta Westro-Gothica, nomine TROLLHETTA, Latine, si cum Nonio loqui licet,

cet, Capitium aut mitra Diaboli, in quam trabes vel mali nautici præcipitati impune evadunt pauci admodum: Quam Cataractam cum inspectaremus Viatores, toti horrebamus. Astuna hæc Cataracta cum multis Borysthenis præcipitiis nequaquam est conferenda. Sed & Virgilius navigationem Æneæ in Italiam recensens, nullam Borysthenis, nullam Ponti Euxini, nullamque Hellesponti ab Ænea trajecti, quæ omnia tamen trajicienda classi Dardanorum erant, facit mentionem. Certè Homerus de Borysthene nostro tacet, & nos cum eo. Quæ verò & quorum hominum cadavera in Cryptis Kijoviensibus incorrupta hætenus ostenduntur, infra spectabimus. Quapropter fabulas istas suis remittimus auctoribus.

III. 2. Hoc autem disquisitione accuratior dignius est. *An Kijovia exilii Ovidiani sedes fuerit?* Ad quæ nonnulli variis adducti rationibus, variè respondent. 1. Affirmantes nituntur hisce argumentis. a. Quia Augustus Octavius Cæsar Poëtam Ovidium ad Scythos relegavit. Jam verò Roxolani Borysthenida, quorum oppi-

dum est Kijovia, olim gens erant Scythica
 è Scythis oriunda, teste Herodoto in Mel-
 pomene lib. 4. qui gentem illam Scythas
 vocat agricolas, quos Græci, qui sub Hy-
 pane incolunt, Borysthenidas appellant,
 ipsi verò se Olpiopolitas. Hi autem po-
 puli sunt Cosacci falcigeri, Ukrainam,
 tractumque Borysthenis hodie usque ad
 Moscoviam sese porrigentem incolentes,
 de quorum esculentis Herodotus loc cit.
 hæc scribit. *Horum utriq;* (scilicet Calli-
 pida, qui sunt Græco-Scythæ, hoc est, è
 Græcis facti Scythæ & Halizones) *cum in*
cæteris servant ritum Scytharum, tum in
serendo, tum in vescendo, cepe, allio, lente,
millio, Supra Halizones incolunt Scythæ ara-
tiores, qui non ad panem conficiendum se-
runt triticum, sed ad illud torrendum. Præ-
 terea docet nunc laudatus Scriptor, quòd
 Borysthenes in suo tractu pascua præbeat
 amœnissima, pecoribusque accommoda-
 tissima, juxtà quem sementis optima sit,
 & herba non fativa altissima. Si ergò He-
 rodotus Borysthenem inter flumina Scy-
 thiæ constantissimè recenset, an non gen-
 tes Ruthenæ à Ponto Euxino usq; ad Mo-
 scovi-

scoviam Borysthenem hodie accolentes,
 ingenio, moribus, victu alii, ceparum,
 lentium, & milii, ac ferè eadem Christia-
 na gaudeant Religione? Ergò Kijovien-
 ses, aliique Borysthenidæ Cosacci, olim,
 Scythæ erant, adeoque & Ovidii Poëtæ
 exulis hospites. Ovidius Borysthenem,
 gratus hospitio exul, mirificè laudat, lib.
 4. de Ponto, Eleg. 10.

Cumq; Borysthenio liquidissimus amne
Dryaspes &c.

IV. Qui verò negant Kijoviam Ovidi-
 ani exilii fuisse sedem, ipsius exulis ducun-
 tur testimonio, qui lib. III. Tristium Eleg.
 9. relegatum se in oppidum Thraciæ To-
 mos ita luget:

Inde Tomos dictus locus est, quia fertur,
in illo

Membra soror fratris consecuisse sui?
 Jam verò pars illa Thraciæ sita est Istri in-
 ter & Borysthenis ostia, quibus sese gran-
 des illi Europæ fluvii in Euxinum Pontum
 effundunt. Quid, quod exul ipsemet se-
 dem exilii sui, oppidumque Tomos di-
 ctum, Istro sive Danubio proximum esse,
 lib. 4. de Ponto Eleg. 6.

*Et prius hinc nobis nimium conterminus
Ister.*

Præterea in littore maris Euxini, non
autem in ripa Borysthenis exulare se Ovi-
dius tristibus admodum elegiis in libris
Tristium & de Ponto luget, Eleg. 3.

*Littus ad Euxinum, si quis mihi diceret,
ibis,*

Et metues arcu ne feriare Geta.

Eleg. 10. *Hic mihi in Euxino bis tertia duci-
tur ætas,*

Littore pellitas inter agenda Getas.

Manet ergo immota hæc assertio, Ovidi-
um Poëtam, inter Scythas quidem steri-
les, qui ante secula septem & decem, Ge-
tarum nomine in Orbe audiebant, in ma-
ritimo Euxini oppido Tomos, in cuius lit-
tore frequenter deambulans Ovidius spe
Augustæ Octavii Cæsaris Clementiæ su-
um levabat exilium, non autem inter Scy-
thas aratores & cultiores: hoc est, in terrâ
Borysthenidarum Cosaciorum; (*Ukraina*
vulgò hodiè appellatur) multo minus in
Urbe *Kijovia* exulasse; adeoq; nobili huic
Ruthenorum Urbi Kijoviæ S. Andreæ A-
postoli potius largimur Evangelii mini-
steri-

sterium, (de quo mox agemus,) quàm Na-
sonis Romani exilium asserimus.

CAPUT III.

De

ORIGINE CRYPTA- RUM KIJOVIE- SIUM.

SUMMARIUM.

1. *Seculo X. tria in Oriente memorabilia.*
2. *TZAR Moscoviticum non est Cæsaris, sed
Regis nomen.*
3. *Roxolani seu Rutheni (Russi) quinquies
baptizati.*
4. *Cryptæ Kijovienses seculo X. fodi captæ.*

I.

Quæritur non immerito: *Quando Cry-
pta Kijovienses fodi ceperint? Quod
quidem certius aliunde cognosci nō pot-
est, quàm ex libro Slavonico ПАТЕРИ-
КО' N suprâ allegato: in quo Patrum Cry-
pto-Kijoviensium vitas Nestor Rutheno-
rum Chronographus prolixè & paucis e-
narrat, qui liber Kijoviæ A. C. M. D C.
LXI. typis editus est Slavonicis. Initia*

autem Cryptarum Kijoviensium Nestor statuit in Anno CHRISTI millesimo. Quo seculo decimo tria in Oriente accidere memorabilia. I. Deplorata illa Ecclesiæ Orientalis Græcorum ab Occidentali Latinorum secessio, quam Baronius Anno Christi 1008. esse factam tradit; II. WLODIMERUM SWIATOSLAUM Ruthenorum Ducem Cæsarem creatum, idque factum esse hac occasione in præfatione libri *Паненковъ* in Polonicum sermonem ab Episcopo KLOSSOVIO translati, asseritur.

II. Cum *Constantinus Monomachus* Imperator, in Oriente cum Persis, & in Occidente cum Latinis bellum gereret: Wlodimirus Dux Russiæ quoque expeditionem contra eundem Cæsarem in Thraciam instituebat. Ut itaque Constantinus arma ejus à se averteret, per Legatum suum Episcopum quendam Ephesinum coronam Cæsaream, sceptrum & Crucis Sanctæ lignum in disco aureo ei dono misit, adeoque hoc facto Ducem Wlodimirum, primum Magnæ Russiæ Cæsarem creavit. Indeque Magnos Duces Mosco-

vix Cæsares se, & contracto nomine Sclavonico, TZAROS hætenus dicere atque scribere. Sed clarissimus Historiæ Lithvanæ scriptor *Albertus Kojalowiez*, Parte II. lib. 7. pag. 411. contrarium statuit. At, inquit, *propè perfectam rem, nova à Moscis injecta concertatio, vix non precipitavit. Seu debellatâ, seu attritâ victoriis nuper Casanensi Scythiâ IVANUS usurpare cuperat titulum Tzaris: quo Scytharum Reguli more ejus gentis uti fuerant soliti. Sclavonica eadem vox, non significat Cæsarem aut Imperatorem, quemadmodum exterorum aliqui, ignoratione idiomatis mixtâ adulationi, lapsi, vocitare solent Magnum Moscoviæ Ducem; i sed Regem. Legati tamen Regii, quod homo arrogans insolentem titulum privatâ auctoritate invasisset, Rege suo inscio, recusabant constanter, eum fœderis titulis præfigere.* Hætenus KOJALOVVICZ. Unde manifestum est. 1. Vocabulum TZAR Sclavonicum, non Cæsarem significare, sed Dominum regnantem sive Regem: siquidem Moscovitæ omnesque Roxolani DEUM etiam in precibus suis Tzarum, omnipotentem appellantes, hoc nomine

ac titulo invocant, quod ego lingua Sclavonica haud omnino imperitus, vel incensum precationibus in ΕΥΧΟΛΟΓΙΩ ipsorum Græco-Rutheno extantibus legi. Quin eodem Tzari titulo alios quoque Reges externos Historici Ruthenorum appellare non dubitant. Adeoque vox Sclavonica CZAR (vel Germanica pronunciatione TZAR) non Cæsarem significat, sed Regem. 2. Demirari ergo satis non possum, quo auctore Kossovius Episcopus, WLODIMIRUM SVVIATOSLAUM ab Imperatore Orientali CONSTANTINO MONOMACHO, missis ei dono Imperii insigniis, Cæsarem Magnæ Russiæ creatum esse, Anno CHRISTI millesimo, aut millesimo octavo asserat; cum Anno M. D. XLVIII. Dux Moscoviæ Joannes Sclavonicè ΙΥΥΑΝ dictus Basilides, annis quingentis ad quadragesimum quintum, ab excessu Wlodimiri Svviatoslai demum, novo atque inaudito Polonis exemplo, titulum Tzari primus sibi arrogaverit?

III. Tertium est, insigne & consummatum in Russos DEI beneficium, quod,

abjectâ & ejuratâ turpi paganorum idololatriâ, fidem Christianam amplexi, atque mox baptizati, cum Duce WLODIMIRO, ad oscula JESU CHRISTI Filii Dei admissi sunt. Qua Dei misericordiâ recreati in fide Christi secundum Græcorum ritus, constantissimi posthac perstitere; perstantque adhuc. Constantissimi adhuc, inquam, perstitere: namque Russia quater antehac in mortem Christi baptizata, reluctantibus ipsorum Ducibus Idololatriis, in pristinas denuò Ethnicorum tenebras recidebat. Et quia id non omnibus constat, paucisque Sclavonica Ruthenorum lingua, ritus sacri, nec non mores perspecti sunt; facturum me è re publica existimo, si Ruthenorum (olim testibus Herodoto & C. Curtio, Scytharum) ad fidem Christianam conversionem, è præfatione libri ipsorum Sclavonici ΠΑΤΕΡΙΚΟΝ dicti excerptam, tum etiam, quæ fando mihi auctoribus gravissimis cognita sunt, publicè & palàm fecero.

IV. Ita autem Ruthenorum Chronographus Nestor Πανελλιν part. 1. nec non Bzovius Annal. Tom. 19. Anno 1514. &

Gvagninus in descriptione Moscoviæ tradunt. Roxolani, hoc est, Russi Orientales, Septentrionales, & Meridionales, primum ad CHRISTUM conversi & baptizati sunt ministerio Apostolico. Namque cum *S. Andreas* Apostolus in Chersoneso Taurica partibus Evangelii defunctus, in Russiam Septentrionalem adverso Borysthene navigaret, fortè in itinere montes Kijovienses ascendit. Cui loco benè precatus crucem sanctam in monte, ad cujus radices nunc porta Civitatis Kijoviæ erecta est, defixit. Idem Nestor est auctor, *S. Paulum* Apostolum, cum in Dalmatia Slavonis Evangelium prædicaret, Russorum quoq; gentes confines ad Baptismum S. invitasse. Post excessum verò ejus *S. Andronicum*; successu quidem ob Tyrannidem imperantium illa tempestate in Russia Ducum, parum felici tentasse idem, fertur.

V. Secundùm baptizati sunt Roxolani seu Rutheni Anno Christi 863. sed rectius ex calculo Funcii & *Æneæ Sylvii* Anno Christi 861. Imperante in Oriente *Michaële Cæsare*, *Photio* verò Patriarcha Constanti-

stantinopoli sedente, quo seculo, imò anno Seculi eodem Poloni quoque Christi Evangelium ministerio Cyrilli & Methodii amplexi sunt; A quibus Sclavorum ac Polonorum Apostolis Cyrillo & Methodio religio, cultusque sacer lingvâ Sclavonum vernacula conscripta, ac præterea multi alii libri in eandem lingvam translati sunt. Baptizatos autem primum fuisse Duces Ruthenorum *Swiatopolkum*, *Roscislaum* & *Kocelium*, qui, divinitus moniti ab Imperatore suprâ memorato *Michaële* missionem Cyrilli ac Methodii petierunt, eamque tandem impetraverunt, quâ de re Nestor, Sclavus, Baronius, Funcius, Cromerus, Stricovius & alii pluribus scripserunt.

VI. Tertius Ruthenorum baptismus incidit in Annum Christi 878. secundùm Baronium Tom. 9. Annal. Anno Christi 886. imperante Basilio Macedone. Hic Cæsar Episcopum quendam, cujus nomen Annalibus ignotum est, in Russiam misit, ut Sclavis *Christum* prædicaret, eosque baptizaret. Rutheni verò audito Evangelio fidem detrectantes, miracula postulabant.

bant. Quapropter Episcopus Evangelii librum in ignem projicit : quo flammis nihil quicquam læso, multi Roxolanorum miraculo attoniti Christo mox nomen professi baptizabantur.

VII. Quartum Roxolanorum Baptismum OLHA Uxor Ducis Russiæ, avia verò WLODOMIRI Anno Christi 958. exemplo suo procuravit. Profecta enim, Constantinopolim, imperante Græcis Constantino VIII. sedente verò, post fata Theophylacti, *Poliencto*, ibidem à Patriarcha baptizata, atque benedicta inter mulieres Roxolanas appellata est. Baronius Anno 958.

VIII. Tandem, Wlodimiro Sviatoslao Russiæ gubernacula tenente, omnes in universum Rutheni Anno Christi 1000. vel calculo Baronii 1008. cōversi ad Christum & baptizati sunt, idque factum est hoc successu : Fortè tunc *Cyrus* Philosophus WLODIMIRUM Russiæ Orientalis, Septentrionalis atque Occidentalis Monarcham ad Religionem Christianam informabat. Cum enim WLODIMIRUM, abjectis gentilium superstitionibus, novam

vam meditari religionem fama esset publica, miserunt ad eum Judæi, Saraceni, Itali, & Græci nuncios, qui suam quisque ei religionem commendarent. Wlodimirus autem, spretis reliquarum gentium ritibus, Græcorum amplexus est sacra, auctore Cyro Philosopho, qui Principi huic Articulos Fidei Christianæ prolixè inculcabat, insuper aulæum, in quo ultimum Dei judicium faberrimè acu depictum, erat, à Cæsare & Patriarcha Constantinopolitano ipsi dono missum, subinde ei ostentabat. Quam historiam Wlodimirus frequentius aspectans quærebat ex Philosopho, quodnam genus hominum à dextrâ Judicis staret? Acceptoque responso, à dextrâ Christianos esse, quorum fides bonis operibus esset illustris atque conspicua; à sinistra verò omnes fore infideles sacro Baptismi lavacro nō expiatis, haud leviter affectus ingemuit, beatosque à dextris, miseros autem à sinistris Judici adstantes pronunciavit. Cui Philosophus: & tu, inquit, Wlodimire baptizatus olim inter beatos à dextris recenseberis. Quo dicto, Wlodimirus totum se fidei cultui-
que

que CHRISTI addixit. Cum autem, utra sectarum Christianarum esset sanctior, nesciret, misit è vestigio Legatos, qui fidem & sacra Christiana inter gentes varias dispicerent. Qui, multis tentatis gentibus, habitoque sacrorum delectu reduces, Græcam Principi suo præ cæteris religionem maximè commendabant: tantam scilicet in Missa Græcorum cui intererant, testabantur se dulcedinem sensisse, ut penè extra se rapti magis cœlesti, quam terrestri solennitati se putaverint interfuisse. Wlodimirus autem, jactis nondum in religione Christiana fundamentis, postquam exercitus Novvogradii & Kijoviensis virtute Chersonesum Tauricam, (hodiè Peninsula Tartarorum Precopensis vulgo audit) occupasset, missis ad Imperatores Græcorum fratres germanos Basilium & Constantium legatis, *Annam* sororem ipsorum in matrimonium sibi deposcebat. Cumque Imperatores, daturos se Wlodimiro sororem in matrimonium, sed non nisi Christiano, respondissent; Regessit Wlodimirus, se religionem Christianam ritusque Græcorum

jam

jam pridem probasse, mitterent modò Episcopum ad se, qui Baptismi aliisque sacris apud se operaretur. Quo responso exhilarati Cæsares, sorori germanæ Wlodimiri nuptias vix tandem persuasere. Quapropter Princeps augusta, tot gentium saluti velificatura, Corsunium Chersonesi Taurica metropolin magno apparatu advenit. Accidit autem, ut Wlodimirus Sponsus fortè tum usu oculorum, ex improvise privatus, se Diis gentilium ultoribus istam luere pœnam credens, de Baptismo suo jam desperaret. Cui autem Sponsa Augusta benè sperare jussu, *baptizare modo*, inquit, *Wlodimire, & recuperabis valetudinem pristinam*: quod ipsum, etiam sine mora effectum est. Namque cum Archiepiscopus Corsunensis manu vertici imposita benè ipsi precaretur, continuo quasi squama quædam ab oculis ejus defluxit, Wlodimirusque visu recuperato Deum glorificavit: *nunc primum*, inquit, *Deum verum cognovi*. Peractis nuptiis Wlodimirus jam Christianus, nactus à Patriarcha Constantinopolitano *Sergio* Metropolitam primum *Michaëlem* (Stricovius

covius Facyonem vocat) Kijoviam cum Uxore Anna profectus, idola gentilium ibidem evertit, omnes Roxolanos Baptismos expiari, seque in fidem Christi dedere jussit: qua de re Stricovius lib. 4. fol. 141. plura tradit.

IX. Illis ergo tam faustis Ruthenorum initiis Cryptæ fodiebantur primum, aut effossæ jam alicubi obiter producebantur. Non enim, imperante Svyatoslao Wlodimiro, Cryptæ in Russia fodi primum, cœpere: siquidem superioribus Roxolanorum baptismationibus Viri religiosi, metu Tyrannorum Ethnicorum, antra hujusmodi subterranea, quibus tutò laterent, forsan fodiebant, quod ipsum è libro *Narragund* in Vita S. S. Antonii & Theodosii divinare licet.

CAPUT IV.

De

AUCTORIBUS CRYPTARUM KIJOVENSIS.

SUMMARIUM.

1. *Crypta subterranea sedes Exulorum.* 2. *Primi*

1. *Primi Cryptarum Kijoviensium auspices incerti.*

3. *Sancti Dei heroës, bonorandi etiam post fata modo debito.*

4. *B. Lutheri memoria Sancta.*

5. *Non Trojani, sed Roxolani Cryptarum Kijoviensium fundatores.*

I.

Fossores Cryptarum varii variarum, adeoque profani profanarum, Sacri sacrarum sunt. Cumque mihi de omnibus Cryptarum generibus hoc loco agere non proposuerim; ideo neque fossores alios, præterquam sacros, in ipsorum Cryptis investigabo. Constat autem ex Historia sacrâ, in primitiva Christianorum Ecclesia, Martyres & Confessores exules, nec non Monachos & Eremitas, tempore atque metu illarum Universalium decem persecutionum, in montium & sylvarum specubus latitasse: aliquos etiam salutis suæ gratia nova sibi sub terris antra effodisse, uti Apostolus ad Hebr. 11. v. 37. 38. testatur: *Circumiebant in ovillis, & caprinis pellibus egentes, pressi, afflicti, quibus Mundus non erat dignus, errantes in solitudinibus,*

*bus, in montibus & speluncis, & in cavernis
terra.*

II. Pari ratione Kijovienses aliasque Ruthenorum Cryptas viri olim Martyresq; sancti ac religiosi à Principibus Ethnicis rerum potentibus afflicti, se tuto in eas recipere, excavârunt. Cum autem de primis & antiquis admodum meatuum Ruthenicorum fossoribus nemini hodie satis constet; quare nec liber Patrum Crypto-Kijoviensium hac de re quicquam tradit aliud, quàm quod sancti ipsorum atque religiosi Hilarion, Antonius, Theodosius, aliique Patres, sacrorum ac religionis secretioris gratiâ, Kijovienses aliasque specus, sub montibus Roxolanorum, temporibus diversis, & maximè quidem *Æræ Christianæ* seculo IX. & X. effoderint: adeoque nunc recensitos Patres, post antiquiores seculoque Apostolico propiores, non jam fundatores, sed continuatores duntaxat & amplificatores Cryptarum Ruthenarum fuisse ex PATERICO Slavonico palam est. Cadit igitur opinio Flori Polonici, qui Italos Cryptis elaborandis suam contulisse operam Kijovi-

joviensibus, forsan errore vulgi adductus, tradit.

III. Quos Cryptarum Kijoviensium, autores sacros incolæ ea venerantur religione, ut eos Angelos terrestres atque Homines cœlestes nuncupare atque ut Divos colere religiosè haut dubitent. Quod quidem modò absit superstitio, longè ardentiore faciunt pietate, quam nos Lutherani ergà B. Lutherum nostrum, qui Occidentales fermento humanarum traditionum infectas atque sub jugo Antichristi jam procumbentes Ecclesias pristinæ sanctæ & Apostolico-Catholicæ Ecclesiæ sinceritati atque libertati restituit. Utinam eum, aut Angelum terrestrem, aut Hominem, cœlestem, gratisimo Kijoviensium erga fundatores suos exemplo, aut gravissimo Apostoli Pauli monito, Hebr. 13. v. 7. Vicarium Germanorum Apostolum, doctoremque divinum reputaremus. Sunt autem ex nobis, qui Beatos Patriarchæ nostri Lutheri manes aspiciunt quidem & mirantur, imò assulas è lecto ipsius Magdeburgi in Cœnobio Augustinianorum, ad supersticiosam stultitiæ suæ ostentationem

nem radunt, & Manuscripta ejus in raris habent deliciis; ast doctrinam ejus sacrae scripturae & Conciliorum Oecumenicorum, nec non Aug. Confessionis Canonibus conformem, quae multo certamine, constitit, & Martyrum Evangelicorum, sanguine, nec non tanti Herois constantiam flocci jam pendunt, nec ita, ut par erat, aestimant, omnino degeneres Patrum filii. B. Lutherus monstravit nobis vera Imaginis Divinae, adeoque & concreatae nobis in Adamo justitiae ac Liberi Arbitrii ante lapsum privilegia, eorundemque post lapsum jacturam, atque inde resultantia, damna, & perniciem nunquam satis deplorandam. Idem Sanctus Pater Lutherus, profligatis hominum meritis, certissimum nobis debitoribus in solius Filii DEI Jesu Christi vulneribus solutionis pretium atque peccatorum veniam, adeoque & omnem justitiae ac salutis viam in adorando solaque Fiducia apprehendendo Filii DEI MERITO, sub Papatu illo tempore mortuis sanctorum operibus animas Christianorum fascinantibus, indice Apostolico, quasi postliminio demon-

monstravit. Præterea SS. Coenæ JESU CHRISTI sacramentum in Occidentali Ecclesia, Papæ & Cleri Romani sacrilegio mutilum, ac sequiore forma & usu profanatum, suae & integritati & sinceritati restituit. Quo autem nos in precio tam pios B. Lutheri, non jam dico manes, sed quæ res salutis nostræ est, tam augustam ministerioque ipsius integritati suae restitutam Apostolicam doctrinam, hodie habemus? Cumque sancti in cœlo non sua, sed unice Agni JESU CHRISTI ad dextram Patris sedentis merita agnoscant, eoque nomine DEO gratias agant, Apoc. 5. v. 9. cur nos in terra peccatores pia ipsorum opera appellemus meritoria, cum, præter Universale Christi NOMEN ac MERITUM, nullum aliud detur salutis nostræ Meritum Actor. 4. v. 12. Veneremur igitur, laudemus solenniter, atque imitemur cum B. Luthero sanctorum in cœlo triumphantium pietatem atque in fide Jesu Christi constantiam, sed salutis nostræ anchoram in unico ejusdem MERITO jaciamus, & sic gratia ipsius Domini nostri JESU CHRISTI, quemadmodum omnes ab Orbe

condito Patriarchæ, Prophetæ, Apostoli, omnesque Sancti, per fidem in eum salvabimur certissimè. Ita credimus, ita vivimus in CHRISTO & morimur Lutherani, utinam etiam tanto FILII DEI erga nos merito grati! sed ad nostra.

IV. Si igitur Cryptarum Roxolanarum & quidem singulariter Kijoviensium auctores sacri sunt & Christiani; tunc profectò fama vulgaris atque imperita, Ethnicos Trojanos easdem pro suorum Regum atque Heroum Mausoleo effodisse, imperita est, atque mendacissima.

CAPUT V.

De

MATERIA CRYPTARUM RUTHENICARUM.

SUMMARIUM.

1. *Materia Cryptarum terra compacta.*
2. *Cryptæ Kijovienses sub Borysthene non habent.*
3. *Nec plus ultra se porrigunt.*

4. Florus

4. *Florus Polonicus Germanice nuper editus, refutatur.*

I.

Materia Cryptarum Ruthenicarum, procul dubio est terra limosa, pingvior ac solidè compacta, atque ita comparata, ut ligoni, & palæ fodientis facile cedat, seque in varios anfractus duci patiatur. E cujusmodi terra fornices hypogæi & Cryptæ Ægyptiæ, Regum aliorumque condendis corporibus, sub terra exasciatae sunt, quæ de re Historici prolixè tradunt.

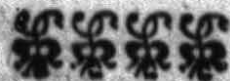
II. Sed nec hoc patere undem est, quod incerta rerum fama vulgò tradit, ut fieri solet in rebus humanis, ubi multa finguntur, multa in majus attolluntur. Primum quidem ferunt, Cryptas Kijovienses subter Borysthenem suos producere fornices. Ita enim Florus Polonicus Noribergæ A. C. 1666. ab auctore INDIFFERENTE Germanicè editus ait: *Sonst soll von binnen ein Gang unter der Erden/ bis nach Sinolensko/ und zwar unter dem Dnipper oder Dniester- Strohm durchgehen/ und mit lauter gegossenem Metall*

tall intwendig gefüttert seyn/ woraus die alte vorige Herrligkeit dieses Orts abzunehmen/und wird der Bau solches hochkostbaren verborgenen Ganges den Italienern zugeschrieben. Frölichaus berichtet/daß die Länge desselben auf 80. Römische Meilen sich erstrecke. Darüber man billig möchte vor Verwunderung erstaunen: Zumahlen weil eine Rußische Meil. noch etwas größer/weder unsere Deutsche. Quæ autem laudandus infrà Archimandritam Kijoviensis negat; forsan, quia meatus illi sinuosi non eà sunt profunditate, ut infra Borysthenis alveum abdere sese queant, quod quidem procul dubio ita est.

III. Alterum vulgi commentum est, Cryptas Kijovienses longitudine sua usque ad Cryptam Czernichoviensem, & (uti alii magis strenuè mentientes affirmant) Smolensciam atque Pieczoriensem Moscoviticam sese porrigere. Quod verò ceu absurdum falsumq; accolæ Borysthenidæ rident. Namque oppidum Moscoviticum PIECZORA ab Urbe Kijovia ferè septem gradibus elevat. Poli: hoc est, ampli-

amplius centum milliaribus distat. At quis mortalium tantum perfodere, aut facere sub terra iter potest?

IV. Tertium grande nimis & vix fungis ipsis verisimile, Florus & Froelichius in suo Viatorio, invitis atque reclamantibus Ruthenis, tradunt, Cryptas Kijovienses in sua amplitudine incredibili intus ære fuso (mit lauter gegossenem Metall intwendig gefüttert) subductas esse. Quid hæc de re sentis, Lector? Numquid Cryptæ sub terrâ amplius centum milliarium Germanicorum longitudine effodiendæ mille anni, talenta autem millena sufficerent? Numquid tantum æris in Orbe terrarum dari putes, quod huic portentosæ Cryptæ intus ad octoginta millaria vestiendæ esset satis? Miror igitur, Viros doctos ista, ceu vera, incerto autore & argumento tradere; sed ad Formam.

CAPUT VI.

De

FORMA CRYPTARUM KIJIVIENSIVM.

SUMMARIUM.

1. *Cryptæ Kijovienses, Labyrinthus sacer.*
2. *Non naturales, sed artificiales sunt.*
3. *Ideæ Cryptarum.*
4. *Johannes Fabricius Polonus Kijovia relictus inter varias gentes sollicitè queritur?*
5. *Archimandrita Rijoviensis litera responsoria.*

I.

Formam Cryptarum Kijoviensium, contemplant, Deum immortalem! Quos ductus ibi? quæ à lateribus conclavia? quos denique ibi flexus atque anfractus sinuosos videmus! Labyrinthum subterraneum si dicit Ruthenus, haud præfiscine dicit, nec à vero abludit. Etenim Viator, illorum ignarus meatuum, Cryptam ingressus, nisi aut manu doctore, aut filo

filo Ariadnæ fuerit usus, tortuosis implicatus fornicibus, egredi inde non poterit.

II. Hæ igitur Cryptæ memorabiles, non naturales, sed devotâ industriâ, arteque Patrum religiosorum admirandâ variè sunt elaboratæ. Quippe ibi cellæ, conclavia, mausolea, cubilia, &, quod fidem publicam superat, templa quoque, Antonio & Theodosio auctoribus, faberrimè constructa exstant: cujusmodi templum sub Kijoviæ Veteri Monasterio hodie numattonitis videre licet viatoribus. Nestor in Πανεμ. cap. 1. de Vita S. Antonii, & Florus Polonicus Indifferens loc. cit.

III. Et quia nec Cryptas istas, nec ideas earundem spectare hætenus licuit publicè cuipiam. Proinde gratificaturum me, Lectori abditarum rerum curioso existimo, si huic dissertationi meæ duarum S. S. Antonii & Theodosii Cryptarum Kijoviensium ideas, quas mihi Reverendissimus IGNATIUS GIZIEL, hoc tempore Archimandrita Pieczaro Kijoviensis, pro summa sua atque inter Ruthenos rarâ erga externos humanitate, Vir omnimoda Lingvarum ac scientiarum, quas sibi in mul-

tis Europæ Academiis atque peregrinationibus acquisivit, eruditione atque experientia instructissimus, mihi Kijoviâ dono misit, scriptisque in eam rem manu propriâ literis, de Cryptarum Kijoviensium natura me hac de re ipsum, qua par erat observantia, appellantem abunde informavit, de quo beneficio magnam ipsi habeo gratiam.

NB.

IV. Has Ideas accurato Archimandritæ suprâ laudatissimi studio delineatas singulari nactus sum occasione. Cum enim Anno 1672. ab Ecclesiæ Vilnensis Invar Aug. Confes. addictæ Provisoribus Stockholmiâ Wilnam ad functionem Ecclesiasticam, fato meo admirando vocatus sancto Evangelii Ministerio, jussu Eminentissimi Archi-Episcopi Upsaliensis Dn. LAURENTII STIGZELII, à Reverendissimo Revaliæ atque Æstthoniæ Episcopo Domino M. JOHANNÉ JACOBO Pfeiffer Ordini sacro, ibidem Stockholmiæ in templo Germanorum, die 30. Mensis Julii solenniter allectus, Rigam Livo-
num

Scriptio Ruthenica.

ГЛАВА ТЕРЬ БЖЕ
НАШ, СЛАВА ТЕРЬ.

Psalm. 128. v. 4.

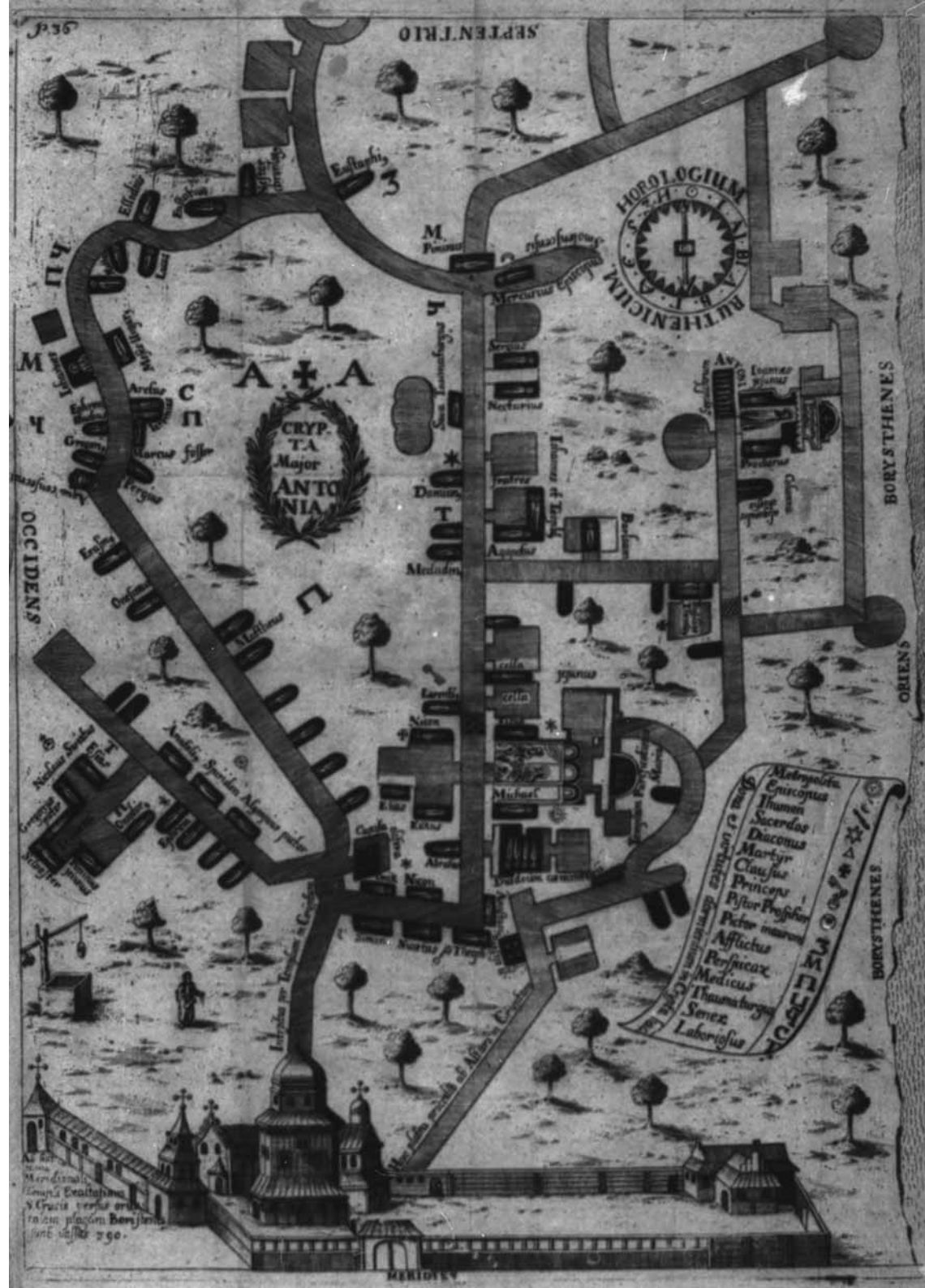
БЕ ТАКШ БЛЖИТСА ЧЛКЪ
БОЖИСА ГАД, АМИН

Index a nobis officiorum
quibus dormientes in
hac Crypta Patris, dum
vixerent, designabantur.

Episcopus	A
Eroschi Monach	⊕
Diaconus	A
Clausus	⊕
Heros	R
Konardister	K
Iegunus	Π
Thaumaturgus	Υ
Senex	C
Laboriosus	T

CRYPTA ALTERA THEODOSIA, quam
Hilarion primum cepit fodere, sed Theodosius absolutam
ea annis quadraginta habitavit, tandemque sepultus est.

num trajicere, indeque ad sedem Ministerii mei, quod vacare mihi legitime tum credebam, Wilnam proficisci constituissem: adiit me nobilis quædam Matrona, Domina APOLLONIA de Naglowo Naglovvstca, Nobilis & Experientissimi Medici Doctoris atque hoc tempore Practici Stockolmiensis GEORGII GERNHARDI Uxor, conquestaque multis lachrymis, quòd cum Anno 1648. in Ukraina ultra Borysthenem, unà cum prioris conjugii marito suo PHILIPPO FABRICIO Illustrissimi olim Ducis WISNIOWIECKI Archiatro ageret, filium unicum annorum duodecim JOHANNEM FABRICIUM Kijovizæ Jesuitis illo tempore ibidem in Collegio profitentibus instituentum, pellioni verò, cujus nomen non meminere, propè portam Salvatoris habitanti sustentandum, commendârunt. Interea Parentes aliquot milliaribus ultra Borysthenem ad oppidum Ducis Wisniowvicii LOCHVVICA profecti erant. Ubi mox rebellio Cosaccorum in Polonos Duce CHMIELNICIO exorta est, quæ adeò saviit, ut miseri Parentes, relictis fortu-

fortunis per Albam Russiam, fugâ Vilnam Lithvanorum evadere, salutique suæ, relicto Kijoviae filio, consulere coacti sunt, de quo autem filio suo JOHANNÉ FABRICIO, ubi ille nunc sit gentium, aut an supersit adhuc vivus, nihil quicquam certi Parentes mœsti cognoscere hactenus potuere. Ego itaque, commisso mihi à Domina APOLLONIA munere defuncturus misso, publicâ Nobilissimi Magistratus Vilnensis auctoritate, Kijoviam tabellario dataque ad Reverendissimum Archimandritam Pieczaro Kijoviensem in eam rem epistola, & impetratis à Venerabili Domino MARTINIANO WOLOSLOWICZ Ordinis S. Basilii in Cœnobiiis, Vilnensi ad Spiritum S. & Coronensi in M. D. Lithvaniae Abbate, magno meo fautore olim & amico familiari, ad eundem Archimandritam nec non ad Reverendissimum Archi-Episcopum Czernechoviensem & Novvogradensem Dn. LAZARUM BERRANOWICZ literis commendatitiis, suprâ memoratum JOHANNEM FABRICIUM Polonum, passim per totam Lithvaniam & Ukrainam,

cis

cis & ultrâ Borysthenem, usque ad Pontum Euxinum, in Monasteriis & Curiis Ruthenorum investigavi: sed proh dolor! & opera & oleum, impensique sumptus frustra fuere, adeoque excessisse eum à consortio mortalium, nec uspiam superesse amplius inde conjicio. Siquidem laudatus jam Senatus Vilnensis ipsemet, de errore aut jactura Fabricii sollicitus, me commissa mihi inquisitione, gnaviter esse defunctum, publico testatur scripto ac sigillo, quod ego huic appendo dissertationi, ut si quispiam de præfato JOHANNÉ FABRICIO Polono quidpiam inaudiverit, aut ipsi de eo, ubicunque sit gentium, aliqua fortè fuerit, aut sit jam, notitia, sollicitæ de Filio matri APOLLONIÆ, aut mihi ejusdem hæc in re procuratori indicare dignetur, quod ego per misericordiam DEI omnes publicè obtestor atque rogo humillimè.

TESTIMONIUM NOBILISSIMI
SENATUS VILNENSIS IN
MAGNO DUCATU
LITHVANIÆ.

Sabbatho ante Dominicam Rogatio-

num die *Vigesima Octava Mensis Aprilis*, Anno Domini *Millesimo Sexcentesimo Septuagesimo quarto*.

Ad requisitionem & juridicā postulationem Reverendi Domini **JOANNIS HERBINII** Ecclesie Saxonice Vilnensis Ministri, constituti personaliter, coram Nobili Officio Consulari Vilnensi Honorati Domini, **STEPHANVS & MICHAEL KVSZELICZOVVIE**, fratres germani, Cives & Mercatores Vilnenses, tanquam fidejussores Honesti **CORNELII ADAMOVCICZ** Civis Vilnensis, recognoverunt attestantes, quomodo prænominatus Reverendus Dn. **JOANNES HERBINIUS** Minister Saxon. Ecclesie Vilnensis expediret Vilnā in *Vkrainam* prædictum **CORNELIUM ADAMOVCICZ** eidemque, prævia fidejussione illorum, Centum florenos Polonicales, pro viatico dedit, ad inquirendum ingenuum **JOANNEM**

NEM FABRICIUM Doctoris **PHILIPPI FABRICII** filium *Kijoviae*, Anno millesimo sexcentesimo quadragesimo octavo, sub tempus rebellionis *Cosaccorum* derelictum: quem cum memoratus **CORNELIUS ADAMOVCICZ** nuntius, peragrando Totam *Vkrainam*, in Monasteriis & Cancellariis publicis, nec non inter milites, secundum Instructionem sibi datam, diligenter inquireret, & nullibi (quemadmodum literæ testimoniales à Viris Religiosis, per eundem Cornelium Adamovicz nuntium allata testantur) nusquam supra dictum **JOANNEM FABRICIUM Czernichovia, Kijovia, & ultra Borysibenem** quesitum invenit, ut idem **ADAMOVCICZ** redux in Civitatem Vilnensem retulit, supra nominati Domini **Kuszeliczovvie** Fratres germani de ejusdem **Cornelii Adamovicz** nuncii reducis, strenuè in indagando eodem deperdito

JOANNE FABRICIO, *navata cura,*
testimonium suum perhibuerunt, quod
Actis presentibus Consularibus est con-
signatum, & Parti postulanti videlicet
Reverendo Domino Johanni Herbinio,
Ecclesie Saxonice Vilnensis Ministro,
authenticè extraditum.

L.S.

Ex Actis Judiciariis Nobili-
 um Dominorum Consu-
 larium Rescriptum.

V. Datis igitur ego ad Archimandri-
 tam Picczaro Kijoviensem Innocentium,
 Gizieli, nomine amissi Fabricii, literis,
 insuper, ut me de Naturà & constitutione
 Cryptarum Kijoviensium informaret, ab
 eo enixè petii. Quapropter Vir ille hodie
 inter Ruthenos Patres incomparabilis,
 qua est erga externos humanitate summa,
 epistolâ suâ elegantissimâ mihi per eun-
 dem respondit tabellarium, cujus argu-
 mentum (titulum in hac Epistola meâ
 haud convenientem tenuitati deprecor)
 sequitur:

Copia

Copia Literarum admodum ve-
nerabilis,

INNOCENTII GIZIELI,
 Archimandritæ Picczaro. Kijovi-
 ensis ad Johannem Herbinium, Anno
 Æræ Christ. 1674. Die 2. Martii.

EMINENTISSIME ATQVE EXCEL-
 LENTISSIME PASTOR, MIHI
 PLURIMUM VENERANDE
 DOMINE ET AMICE.

Non sentio me dignum esse tali bo-
 nore, qualem mihi exhibet vene-
 rabilis Dominatio tua, dum mihi ea spe-
 cimina adscribit, quæ meam tenuitatem
 excedunt. Quia tamen hoc totum hu-
 manitas & benevolentia tue Domina-
 tionis erga me ignotum & immeritum
 prestat, grato animo à venerabili Domi-
 natione tua suscipio; insuper promptum
 me ad obsequia in futurum omni ob-
 lata occasione exhibenda polliceor. Sed
 huic promptitudini non respondet nunc
 eventus: plurimis enim sciscitabar mo-

D

dis

dis ex multis inquirendo in variis Monasteriis de illius à venerabili Dominatione tua commemorata mæsta viduae filio JOANNE FABRICIO; verum nil certi à quoquam de eo percepi, attamen adhuc & in posterum de eo me percontaturum polliceor. Utinam consoletur eam DEUS! Quod attinet de libro, qui vulgo vocatur (α.) SLUZEENIK, simulq; delineationes Cryptarum, quas præ manibus habeo, nullius pretii egens, dono mitto. De Sanctis autem Cryptis, quæ significanda essent, ea omnia sufficienter in libro ΠΑΤΕΡΙΚΟΝ typo expressa sunt. In his meatuum magna varietas est, quos si aliquis inscius intret, velut ex Labyrintho solus sine reductione exire non possit. Nec putentur esse hæc Cryptæ naturales, verum diligenti operatione illorum terrestrium Angelorum, hominum cælestium, elaboratae sunt, quorum corpora ab annis circiter sexcentis incor-

rupt

rupta durant. Nec beneficio terræ hoc fit, quod à tot annorum centenis Sanctorum corpora incorrupta maneant (cum alias plurimorum ibi positorum hominum corpora in pulverem redacta sint) sed verè, (β.) propter sanctitatem vitæ & singularem in DEUM pietatem, incorruptibilitate donati sunt. De nonnullorum verò siccis capitibus etiam oleum salutiferum ad omnem amovendam hominum infirmitatem manat. Illorum meritis precibusque cæci vident, obsessi à Demone liberantur, & miracula in dies majora ac majora fiunt. (γ.) Quousque verò se extendant Cryptæ, incertum sumus; nam ante sexaginta circiter annos propter tremorem terræ in aliquibus locis collapsæ sunt. His breviter expositis intimè precor, ut intercessione eorum (δ.) quibus non dedit nec dabit videre corruptionem, salutem optimam, longævus annos, venerabili Dominationi

D 2

tua,

*tua, & sacram benedictionem largiatur
DEUS. Utinam mereatur esse parti-
ceps eorum Scripturae verborum, beati
qui non viderunt & crediderunt!
Hoc voto claudo meam epistolam, me-
que in sinum ulterioris amoris & be-
nivolentiae tuae venerabilis Dominatio-
nis depono. Datum in Monasterio Ki-
jovo-Pieczariensi, die Mensis Martii 2.
Anno 1674.*

Venerabilis Dominationis Vestrae

sincerus amicus & servitor

INNOCENTIUS GIZIEL,
Archimandrita Piec-
zariensis.

INSCRIPTIO.

*Admodum Venerabili & Excellentissimo
Pastori Ecclesiae Saxonicae,*

Domino JOANNI HERBINIO, pluri-
mum observando amico meo pateant

Vilnae

VI. In qua Epistola quaedam notanda,
quaedam observanda sunt. a. Primum vox

SLU-

SLUZEBNIK significat Missale sive Ri-
tuale Græco-Ruthenicum, ex magno illo
'Ευχολογίῳ Græcorum, posteaque in Sla-
vonicam linguam translato Ruthenorum
libro Ecclesiastico ТРЕБНИК dicto ex-
cerptum. Quam vocem SLUZEBNIK
nos, suo quidem sed minus Latino nomi-
ne AGENDAM Ecclesiasticam hodie
nuncupamus. Quam AGENDAM Sclavo-
no-Ruthenicam Perquam Venerabilis Ki-
joviensium toties jam celebratus Archi-
mandrita, una cum binis Cryptarum Ki-
joviensium schematibus, mihi dono mi-
sit, quæ etiam omnia publici juris nunc
facio.

VII. β. Observo in Epistola hac Ru-
thenorum de incorruptibilitate corpo-
rum emortuorum in Cryptis Kijoviensi-
bus sententiam: videlicet, Patrum isto-
rum corpora, ob sanctitatem vitæ ante-
actæ, & ob singularem in DEUM pieta-
tem incorruptibilitate donata esse. Quæ
sententia sano sensu intellecta haud us-
que adeo est absurda. DEUS enim San-
ctus ac benedictus, inque operibus suis
admirandus inter filios hominum, etiam

in summa Evangelii gloriæque suæ luce edere miracula nondum ejuravit, Psalm. 66. v. 5. Quæ miracula inter fideles suos DEUS patrat tum clam, tum palam. 1. *Clam* quidem, quoad vivimus, actus Providentiæ suæ admirandæ inter nos edit, quod Psalmus nunc allegatus, nec non Psalm. 46. v. 9. graviter docent. Sed hoc sit nobis id non observantibus, Psalm. 73. & Psalm. 139. v. 17. &c. 2. *Palam* autem DEUS stupenda edit facinora. In articulo Mortis fidelium servorum suorum. Etenim, qui custodit Sanctorum suorum ossa, ut ne ullum ipsorum conteratur, Psalm. 34. v. 21. idem etiam ea, ubi & quando vult, edere miracula jubere potest, quod ipsum Protomartyr N. T. S. STEPHANUS, JESUM *ὁ κύριος* à dextris DEI videns, dulcissimo afflictæ animæ suæ solatio, expertus est, Actor. 7.

VIII. Deinde & hoc observandum probè est, quod piis Christi servis morituris concentus harmonici seu Musica quædam, cujus harmoniæ dulcedo ineffabilis est, aliquando audiarur, non ab agonizantibus duntaxat, sed ab aliis quoque

piis

piis adstantibus, atque id ipsum ultro attestantibus. Quod non superstitione, sed revera fieri, neque esse habendum susque deque, D. Augustinus fratres suos monet. Præter Augustinum Nicephorus lib. 8. Histor. Eccles. cap. 41. de Amouno quodam Ægyptio refert, Antonium animam ejus è corpore migrantem deduci in cœlum, Angelicis virtutibus eam comitantibus, atque ineffabili quodam hymnorum carmine prosequentibus, vidisse. Quod si Nicephorus (in rebus multis ingenium ejus ita est) fabulosus hic videtur, audiamus igitur alios: & quidem 1. *Gaufridum* Monachum Clarevallensem, in Vita Divi Bernardi, lib. II. cap. 3. in fine, qui de Sancto hocce Abbate refert: quod, cum pauper quidam, & verè pauper spiritu, mortuus fuisset, ipse animam deferri audiverit. 2. Quin & in transitu Aldefonsi Catholici Asturiorum Regis, qui Anno Salutis 790. imperavit, voces psallentium in aëre, feruntur, fuisse auditæ: *Ecce, quomodo tollitur justus, & nemo considerat*, teste Roderico Toletano lib. de rebus Hispaniæ cap. 5. Tom. 2. Corporis Scriptorum rerum Hispan. pag. 72.

3. **EUROSIA** Bohemiæ Regis filia Aragoniæ Regi per nuncios desponsata, cum in Maurorum Principis manus venisset, atque ab eo, conjugio ipsi copulari renuens, ad mortem damnata esset, ferientis gladium patienter expectans, hanc Angelicam vocem audivit: *Veni electa mea. Sponsa CHRISTI, accipe coronam, quam tibi DOMINUS præparavit*, ut memorat Lucius Marinæus Siculus, lib. 5. de rebus Hispaniæ Tom. I. Corporis Scriptorum Hispan. pag. 343.

4. Item, in obitu cujusdam Episcopi Compostellani, viri eximiæ sanctitatis, auditæ sunt voces Angelorum canentium: *Veni, electe DEI, intra in gaudium DOMINI tui*. Johannes Visæus Brugenſis in Chronico rerum Hispanicarum ad Annum 920. Eodem Tomo I. pag. 715.

5. Gregorius Magnus Homil. 15. in Evangelia de servulo quodam paralytico commemorat. Qui, cum se jam morti proximum cognovit, peregrinos viros atque in hospitalitate susceptos admonebat, surgerent illi secumque Psalmos pro expectatione exitus sui decantarent. Cūque

que ille cum eis moriens psalleret, voces psallentium repente compescuit, cum terrore maligni clamoris, dicens: *Tacete. Nunquid non auditis, quanta resonent laudes in cælo?* Cumque ad easdem laudes, quas intus audierat, aurem cordis intenderet, sancta illa anima à carne soluta est. Sed exeunte illà, tanta illic fragrantia, odoris aspersa est, ut omnes illi, qui aderant, inæstimabili suavitate replerentur: ita ut per hoc patenter agnoscerent, quod eam laudes, quas audierat, in cælum suscepissent. Idem repetit, lib. IV. Dialog. cap. 14. Porro & Homilia 40. in Evangel. de ROMULA: Nocte, *inquit*, quartâ magistræ suam vocavit. Qua veniente vaticum petiit, & accepit. Et ecce subito in platea, ante ejusdem cellulæ ostium, duo chori psallentium adstiterunt, &, sicut ipsæ se dicebant sexus ex vocibus discrevisse, psalmodiæ cantus dicebant viri, & foeminæ respondebant. Cumque ante fores cellulæ exhiberentur cœlestes exequiæ, sancta illa anima carne soluta est. Quâ ad cælum ductâ, quanto chori psallentium altiùs ascendebant, tanto cœpit psal-

psalmodia lenius audiri, quousque & ejusdem psalmodiæ sonitus, & svavitas elongata finiretur: Repetit idem, ceu veram, facti historiam, lib. IV. Dialog. cap. 15.

6. Circa MARTINI quoque Episcopi mortem Angelicos cantus fuisse auditos memoriæ prodidit M. Marulus Spalatensis, lib. 6. Exemplor. cap. 16. Sed cujus auctoritate fretus, me fugit. Etenim Severus Sulpitius, Paulinus, Venantius Fortunatus, Gregorius Turonensis aliique, tale quid de Martino non statuunt. Sed nec illud occurrit apud alios probatos Scriptores, quod idem auctor, de Paphnutio, Benedicto, Stephano, Ægidio, Maximo, Marcellino aliisque pag. 1436. tradit, quasi in obitu simile quid contigisset.

7. Quarè nec absurdum erit, quod in Patria mea Bicinæ Silesiorum (præfiscinè id recenseo) annis abhinc 46. accidit. Ubi, cum Reverendus olim, doctrinæque & singularis pietatis nomine celebratissimus Dn. CHRISTOPHORUS *Süssenbach*/Pastor Ecclesiæ ac Ministerii in Districtu Bicinensi Senior, avus meus maternus, diem supremum obiturus, mane

hora

horâ sexta in templo Psalmum secundum, pro more Ecclesiæ, de æterna Filii DEI generatione explicasset paucis: conversus ad populum, hoc ipso die mortem sibi obeundam, prædixit, factaque ad constantiam in Fide JESU CHRISTI, mutuam charitatem, & ad pietatem adhortatione, singulis Ecclesiæ membris, Ministerio, Magistratu & plebe valere jussis, domum suam, multorum lachrymis comitibus, quo vaderet, ne sese orphanos Pater, pupillos Patronus desereret, inclamantibus, abiit; moxque, viribus ipsi sensim deficientibus, decumbere ex valetudine, seque, uti agebat, in occursum DOMINI accingere cœpit. Cujus rei famâ excitati Magistratus oppidanus & aliquot Ecclesiarum vicinarum Pastores Seniore suum adeunt, salutant, ecquid valeret, rogant. Ille verò de valetudine nihil sollicitus, eandem ad illos quam paulò in Templo, instituit *prædicationem*. Interea, cum datâ singulis manu valediceret, concentus harmoniæ svavissimæ toto quadrantis horæ spatio, per oppidum resonans audiebatur, incertum quo loco, aliis in turri, quibusdam in Curia,

ria,

ria, nonnullis Chorum illum Musicum, in mœnibus canere arbitrantibus. Aderat fortè ibi Organoëdus Ecclesiæ oppidanæ, qui dulcedine illius harmoniæ captus, referre eam in numeros Musicos, atque consignare in exemplum Musicæ cœlestis tentabat; sed conatu semper irritò. Quo factò Pastor nondum agonizans uxore sua Eva, nomine Hebræo (hujus lingvæ erat peritissimus) CHAVA, CHAVA accersitâ: Vidisne, nunc inquit, CHAVAMEA, pietatem esse ad omnia utilem, & habere hujus & cœlestis vitæ promissionem. Audin, quid canat Musica cœli! Et tibi eandem suavitate canet cœlum, si permanferis in fide & amore FILII DEI. Quibus dictis ad parietem conversus, nemine advertente, obdormivit placidissimè. Quo tam beati excessûs exemplo, deinde consanguinei ac tutores mei ad pietatis studium me puerum subinde accendebant. Quod eorum adultior, ceu commentum superstiosæ plebis, initiò rejiciebam; nunc autem, tot exemplorum in Ecclesiâ CHRISTI confirmatus, hæc esse certissima, credo. Namque Angeli Sancti ministerio fi-

deli-

delium cœlitus deputati, cum deportant in sinum Abrahami animas nostras, numquid muti hoc faciunt?

IX. Sed liberos quoque nostros sæpius, adultiores verò aliquando etiam videre in agone suo quasdam Angelorum, apparitiones, variâ quidem specie & imagine, frequens admodum, & ferè passim, inter Christianos decantata docet experientia. Adeoque non agonizantium esse delirium, sed ipsam rei veritatem: hoc ipsum enim adducta nunc S. STEPHANI ProtoMartyris visio, nec non Angelorum Lazaro morienti & jam emortuo ministrantium exemplum, Luc. 16. evincunt gravissimè.

X. Quin & post ipsam mortem, in religiosorum CHRISTI servorum corporibus atque ossibus, haud leviora DEUM edere miracula, mirifica Elifæi ossa docent, 2. Reg. 13. Quo Sanctorum honore posthumo DEUS, & pretiosam sibi esse ipsorum mortem, Psalm. 116. declarat, & ad ipsorum fidei vitæque sanctitatem nos hacce tam gravi religione invitat.

XI. Si collapsis terræ motu quibusdam mea-

meatibus, longitudo Cryptarum Kijoviensium incerta Archimandritæ aliisque Ruthenis rerum suarum peritissimis est; unde ergo Frœlichio & Floro Polonico, eos sese Smolenscium usque, ad octoginta milliaria Ruthenica, extendere constabit? Certè, præterquam vulgi superstitioni traditione, alio nullo niti possunt argumento.

XII. Notanda verò Archimandritæ sunt verba voti alias benevolentissimi: *intimè*, inquit, *precor, ut intercessione eorum, quibus non dedit, nec dabit videre corruptionem, &c.* Quod ego quidem Viri optimi votum animo accipio gratissimo; cæterum, quia, ut cum Poëta loquar,

Diversum sentire duos de rebus iisdem

Incolumi licuit semper amicitia,
pace magni illius Patris, quæro haud immerito: 1. *An sanctorum Patrum & Hero-um Kijoviensium corpora nondum viderint corruptionem?* Ad quod Problema distinctè respondeo, corruptionem trifariam, accipi: est enim inchoativa, continuativa, vel consummativa. *Inchoatam* esse, mox ab ipso mortis eorum articulo, cor-
porum

porum illorum corruptionem, eo quod humidum & calidum nativum seu (cum Physicis loquor) radicale jam evanuerit, certissimum est. De *continuante* corruptione nullum est dubium: quia, uti Florus Polonicus ait, corpora illa compressa quodammodo, & quasi assa sunt: scilicet quia exta viscera in corporibus illis sensim attenuata sunt: namque corpora illa non eviscerata, sed in Cryptis, & quidem in sua quodque cella, esse reposita ex *παλαιῶν* palam est. Adeoque corpora illa, attenuari in dies sensim ac insensibiliter existimo. Quod verò corruptio corporum illorum consummata à tot seculis nondum sit, miramur omnes & obstupescimus.

XIII. Alterum est: *An corpora Patrum Kijoviensium emortua non visura sint corruptionem?* Venerabilis Archimandrita, phrasi Scripturæ S. ita, *Deus, inquit, nō dedit, NEC DABIT illis videre corruptionem;* adeoque, corpora illa in Cryptis suis nunquam corruptum iri, sentit. Sed hoc statuere aut credere in sensu Theologico religio nobis piaculumque est: soli enim
homi-

homini ΘΕΑΝΘΡΩΠΩ CHRISTO JESU istud datum est privilegium, ut ne corpus ejus in sepulchro ullam videret corruptionem, quoque illa nomine veniat, nec inchoativam, nec continuativam, neque consummativam. Quemadmodum enim corpus ejus sanctissimum, labe Peccati Originalis nulla inquinatum est ratione: ita etiam à Lege corruptionis speciali DEI privilegio exemptum est, quae de re ipsemet in persona Davidis, Psalm. 16. v. 8. exultabundus gloriatur. Quod igitur simpliciter soli & unico CHRISTO attributum à DEO est, arrogare sibi nullus Sanctorum praesumat: cum etiam sanctissimorum Patriarcharum, Regum, Prophetarum, & Apostolorum corpora post mortem dissoluta tandem corruptaque sint. Quin & communi mortalium conditione exempti, vivique à DEO in caelum rapti Henoch & Elias, certo modo communem senserunt & corporum suorum corruptionem sive immutationem. Ergo eandem corruptionem corpora quoque Patrum Crypto-Kijoviensium tandem experientur.

CAPUT VII.

De

RATIONE SEU MODO FODIENDI CRYPTAS.

SUMMARIUM.

1. *Crypta Kijovienses Roxolanorum studio & labore excavata.*
2. *Non Itali foderunt eas.*
3. *Cryptas Metallo subductas esse, falsum.*
4. *Cryptam sub terra ad centum milliaria Germanica ducere est Istbmum perfodere.*

I.

Contemplatus es, Lector, Cryptas Kijovienses: quid, quaeso, tibi esse videntur? Profectò, si meatus istos variè contortos Labyrinthum aliquem, vel Creticum Dædali antrum dixeris, rem veram dixeris. Quod si autem Pli-

nus Creticum, Ægyptium, Lemnium & Italicum Labyrinthos inter Orbis recenset miracula; quantò magis sacras Kijoviensium Cryptas Labyrinthum dixeris, aut stupendum Russiæ miraculum.

II. Cum igitur, teste celeberrimo Roxolanorum Archimandrita, Kijovienses, & consequenter omnes reliquæ Ruthenorum Cryptæ non naturales, sed arte & labore religiosorum Patrum ad miraculum sub terra ductæ sint; quapropter excavandi eas rationem expendere, operæ erit pretium haud contemnendum.

III. Effodi autem Cryptas sub terra docet Archimandrita noster sed rationem fodiendi Nestor in Πατερικῷ schemate sequenti ostendit, quod exinde excerptum apponere hic visum est. RA

RATIO SEU MODUS FODI- ENDI CRYPTAS, FIGURA B.

NB.

**III. Ex quo schemate palam
est 1. Non Italos artifices, uti Da-
vid. Froelichius in suo Viatorio, &
Florus Polonicus Auctoris Indif-
ferentis Germanicè nuper editus
existimant, sed Viros religiosos seu
Monachos Græco Ruthenos effo-
disse Cryptas Kijovienses. Quod si
cæmentarii, lapidæ, aut statua-
rii, in fornicibus aut peristyliis cri-
gendis, aliquid operæ Templis aut
Cryptis addiderunt, nihil quic-
quam inficior, sed hoc non est,
Cryptas elaborare. 2. Falsum est,
quod Cryptæ istæ in 80. milliari-
um amplitudine metallo vario**

subductæ sint. Utiquè obstupe-
scit animus, hæc tam portentosa
de Cryptis Kijoviensibus, autore
incerto, referri. Sed fama crescit
eundo, cui qui facile credit, facile
decipitur, &, quod non injuria fit,
à Ruthenis naris emunctioris de-
ridendus toti Orbi propinatur.
Quis enim tantum hoc iter sub
terra emensus unquam est? Qua
ratione terra in cavandis tanta lō-
gitudine Cryptis egesta est? Ten-
tabant olim tot Principes, Impe-
ratoresquè Romani Cæsar, Cali-
gula, & Nero (Svetonius in suis lo-
cis) Isthmum inter mare Erythræ-
um (vulgò *Rubrum*) & Nilum per-
fodere, sed conatu irritò. Ruthe-
nos autem Kijoviâ Smolenscium
vel Pieczaram usquè Moscoviâ
oppidum, longe amplius centum
milliaribus longitudine Cryptas

effo-

effodisse, tonsores quidem aut lip-
pi referunt, sed Rutheni hoc nesci-
unt, certè vix fungi credent.

CAPUT VIII.

De

USU CRYPTARUM.

SUMMARIUM.

1. Antra V. & N. T. sanctorum receptacula
tutissima.
2. Crypta subterranea religiosa Monachorum
cubacula.
3. Crypta Kijovienses Divorum emortuorum
Mausolea.
4. Miraculum in Crypta Paschale.
5. Visitationes & honores defunctis habiti.

I.

UT nihil in Natura rerum va-
cuum est, nec ulla sine certo
fine aut scopo suscipitur actio: ita
Cryptæ & antra subterranea usus
egregios, & optata ejusdem cul-
toribus præbent semper commo-

da. Latebant olim in antro *Propheta* Israelis, cum tempestas persecutionum in eos immeritò sæviret; Hinc *spelunca Davidica* ADULAM I. Sam. 22. *Crypta Prophetica*, Eliæ sub monte DEI Horeb, I. Reg. 18. Virorum Prophetarum centum, quos Abdias Magister aulae Regis Achabi in illis pane & aqua pascēbat, atquē à Tyrannide Jezebelis protegebat, I. Reg. 18. *Antrum Regium*, in quod Reges Cananæ sese metu Josuæ receperant, Joh. 10. *Crypta Apostolica* & Martyrum in montibus & sylvis, Hebr. II. *Antra Musarum* in Græcia, in quibus Viri Docti otii ac meditationis gratia quandoquē habitabant *Antra Sibyllina*, de quibus Lactantius, & Geographi veteres & recentiores agunt prolixius.

II. Similiter Cryptæ quoq; K

jovi

jovienſes certas eaſquē graves ob cauſas à Monachis Græco-Ruthenis effoſſæ ſunt. I. Ut converſis ad Chriſtum Clero & Laicis, ſæviente in ſe Tyrannorum Ethnicorum tempeſtate, aliquod ibidem eſſet receptaculum. Quò quidem ſe auctores earum Patronique Antonius, Theodoſius & alii plures frequenter recipiebant, tutoquē ibidem, etiam ab hoſtibus Tartaris, qui loca illa ſacra violare non audebant, diu incolumes agebant.

III. Ut Monachi privatae religioni vocare ibidem commodè poſſent. Quidam enim ibidem in cellis Pſalmos aliasquē preces peragebant. Alii, corpora ſua jejuniis atquē vigiliis maceraturi, ultrò ſe antris iſtis includebant, pane modico & oleribus victitantes, ut Nicetas, Laurentius, Nikon, Eſtatiſ, Pi-

E A

minue

minus & alii, in quibus antris eâ nonnulli permanebant constantiâ, ut nec Jhumenorum (Abbates ita Græcorum imitatione, quasi τῶν ὑψιμένων vocant) autoritate & mandato, nec horrendis fatanæ spectris atquè tentationibus extrahi inde in lucem possent, quales *Isaaci* & alii Monachi erant. Adcò primitus Christiani pietate abundabant atquè religione, quæ tam pia exempla miramur quidem omnes, sed imitamur paucissimi. Utinam, loco antrorum subterraneorum, supra domorum nostrarum terraneis inclusi cellis, Musæis, aut cubiculis, DEUM eo animi devoti ardore coleremus! Sed hodie nobis veterum pietas ac religio obsolescit, nostra autem juniorum aut jejuna nimis est, aut omninò nulla.

IV. 3. Tandem & hoc animo religiosi illi Patres Rutheni propria effodiebant in Cryptis antra, ut vivis cellæ aut sacella, mortuis verò certa essent Mausolea & dormitoria. Etenim ex Lege & consuetudine veteri sua quisque Cryptâ, atquè cellâ fasciis instar infantium, & imitatione Ægyptiorum cada-verum, circumvoluti post fata reponebantur. Quorum solemnes exequias, atquè defunctorum corporum ornamenta, nec non Monachorum nœnias & lachrymas subjecta schemata palam spectanda proponunt. In quibus inter alia exequiæ THEODOSII Jhumenis seu Abbatis, Cryptæ minoris Kijoviensis auctoris, facibus accensis, ac frequenti tum Clero, tum populo, solenniter instituuntur. Ubi in sandapila defuncti

Theodosii corpus fasciis, adinstar infantis, circumvolutum, palam-
què spectandum à Monachis sui
Ordinis in Cryptam solenniter de-
portatur. Qua ratione etiam reli-
qui Monachi, quos Rutheni INOK,
quasi unicos, nec non CZERNIEC,
hoc est nigros ab habitu Mona-
chorum atro vocitant, terræ man-
dantur.

**RATIO SEPELIENDI DE-
FUNCTOS IN CRYPTA.**

FIGURA A.

V. Sanctiori ergò sine antra in
Oriente habentur, quàm quidem
nonnullæ alibi specus: Exempli
gratia Antrum illud Trolhetta-
num in Norwegia sub ipsa hians
Cataracta, furum & latronum

re.

receptaculum olim & hodiernum
est, quod ego meo ipsius periculo
comperi.

VI. Solet autem Presbyter Ki-
joviensis Feria prima Paschatos,
sacris antelucanis peractis, cum
aliquot fratribus in Cryptam de-
scendere, defunctorum Patrum
corpora invisere, eaque sacro thu-
re suffumigando preculas aliquot
ex more recitare. Quo facto mor-
tuos alloquitur exultabundus hi-
sce verbis: *Sancti Patres & Fratres,*
hodie CHRISTVS fratre Mortis
jaculo à Mortuis resurrexit! Cui co-
mites fratres respondent: *Verè*
surrexit CHRISTVS DOMINVS.
Quibus dictis, corpora denuò in-
fumantes, abeunt. Res sanè mi-
ra in Crypta illa, imperante Ro-
xolanis Simeone Alexandrowicz
sub Archimandrita Kijoviensi Ni-

colao

colao, accidit. Cum enim Presbyter quidam Dionysius in Crypta sacris supra memoratis suffiendo operaretur & tandem pro more mortuos hisce verbis: *SANCTI PATRES & FRATRES, hodie CHRISTVS, fracto Mortis jaculo, resurrexit à Mortuis*, inclamaret; Continuo Crypta illa, quasi terræ motu concussa, vociferans Presbytero respondit: *Verè CHRISTVS DOMINVS resurrexit, ô Pater Dionysi: Nestor in Πατερικῶ cap. ult. Vide autem Visitationis hujus schema sequens:*

**VISITATIO PASCHALIS
CORPORUM IN CRYPTIS.
FIGURA C.**

VII. Hujus visitationis vestigia

gia invenio Hierosolymis Marc.
16. ubi Maria Magdalena, cum re-
liquis mulieribus fidelibus posthu-
mum unctionis officium corpo-
ri CHRISTI Dominique sui præsti-
tura, sepulchrum, die à morte e-
jus tertio, summo manè invise-
bant. Idem olim Hebrone facti-
tatum procul omni dubio. Quin-
imo Matth. 23. Judæos sepulchra
Prophetarum magno honore ex-
ornasse, Domino ne quicquam
id improbante, legimus. Missis
aliarum gentium, ut & Ecclesiæ
primitivæ exemplis, unicum, quod
Hafniæ in Dania summa cum vo-
luptate spectavi, adjiciam. Re-
ceptum ibi more atque consue-
tudine veteri est, ut superstites li-
beri, sepulchra Parentum aut co-
gnatorum, singulis diebus solis,
horis matutinis, aut ipsimet visi-
tent

tent lachrimabundi, aut misso servo vel ancilla sepulchrorum tumbas ac inscripta Epitaphia rosis, liliis, ruta, verbenis, aliisque elegantissimis floribus conspergi atque exornari jubeant, memoriam suorum etiam post fata honorabilem sibi atque gratissimam hoc testantes pietatis officio. Id honoris Beati quoque Patris nostri Lutheri manibus Wittebergæ in templo arcis habetur adhuc, sed maximè Magdeburgi in cœnobio Augustinianorum, quò ut supra dictum est, cellam atque ligneum Lutheri lectum videndi studio, multi tam illustrium, quam è plebe promiscua concurrunt; nec vidisse locum tam religiosi quondam Monachi contenti, etiam in lecto ejus recumbunt; alii quoque assulas è lecto cultellis abs-

scis-

scissas, in memoriæ gratiam & ostentationem secum asportant. Quapropter lectus ille adeo confissus & distractus est, ut vix jam suis consistere basibus queat. Sunt tamen, qui memores beneficii divini, DEO pro accensa per incomparabilem servum suum Lutherum in ipsis Antichristi tenebris Evangelii luce devotas, in genua procumbentes, agunt gratias. Et hi sanè sanctorum tumbas visitant omnium sanctissimè. Sed pergamus.

CAPUT IX.

DE

SPECIEBUS CRYPTARUM RUTHENICARUM.

SUMMARIUM.

1. De Crypta Pieczoro Moscovitica non constat.
2. Mo-

2. *Moscovitarum barbaries.*
3. *Crypta Borysthenida Kijeviensium nobilissima.*
4. *Crypta ANTONIA praeſtat THEODOSIA.*

I.

Nestor, in saepius adducto libro Sclavonico *Патерикъ* dicto, obiter duntaxat aliarum quoque Cryptarum facit mentionem. Et, quantum conjicere licet, prima Crypta Russiae in oppido Beresta ab Hilarione Viro religioso effossa, quam postea aliquanto tempore Theodosius in ætatis Monasticae tirocinio incolebat.

II. Altera Crypta est Barasensis (vulgò *Pieczara Barareska*) quam Antoni primum fuisse antrum Nestor tradit.

III. Tertia ad Urbem Czer-niechoviam ostenditur, quæ ab Antonio adolescentiore, itidem effos-

effossa est. Hanc ad Kijovieneses usque Cryptas sese subterraneis porrigere meatibus imperita affirmat plebecula.

IV. Quartam celebriorem oppidum Moscoviæ *PIECZORA*, a Crypta quam continet, sic dictum, in quæ ipsis Livoniæ finibus situm, ostentat. Cujus Cryptæ videndæ studio ardens cum anno superiore iter faciens in idem oppidum *Pieczora* divertissem, Monasteriumquæ loci illius sanè munificentissimum, atquæ templum Divæ Mariæ Sacrum, ingredi cum turba frequente vellem, à custodibus Portæ non sine probrosis convitiis rejectus sum. Ea enim Moscovitæ sunt barbarie, ut nullæ exteris humanitatis officia præstent, unde nullum in Moscovia aut rarissimum est Xenodochi-

um; imò Christianos Occidentales, tam Pontificios quam Evangelicos, impuros ac degeneres se verò solos genuinos & Orthodoxæ Ecclesiæ pullos esse reputant: Unde plebsillorum *Prævostavny*, sacerdotes autem & sacri-
ficuli *Prepodobni*, *Bohonosni*, id est, Reverendi & Deiferi vulgò audiunt. Hinc de ea nihil quicquam certi tradere Lectori possum.

V. Nobilissima omnium, ut Metropolis Russiæ Kijovia, ita singulariter Crypta duplex Kijoviensis ad ripam Borysthenis, sub monte edito est, in quo Monasterium templaque aliquot celeberrima spectantur eleganter. Sub monte autem Cryptæ visuntur duæ, altera *ANTONII*, altera *THEODOSII*, qui ambo, ut supra

præ dictum est, Cryptarum istarum Auctores olim, nunc Patroni earundem à Ruthenis salutantur. Prima quidem *ANTONIA*, cujus paginam & inscriptionem littera geminata A A. Altera est *THEODOSIA*, cujus paginam & inscriptionem   signant. Quæ duæ Cryptæ tamen impares sunt, & altera ambitu sinuum, cellarum, in quæ eis repositorum Patrum Kijoviensium copiâ superat alteram. Etenim Crypta Antonia I. Amplior longe est THEODOSIA. II. Pluribus magisque sinuosis flexibus, quas Rutheni plateas vocant, nec non cellis distinctior; imò Crypta *ANTONIA* Labyrinthus est perplexissima, adeoque Kijoviensè Russorum miraculum: quippe ingressus eam homo meatuum ignarus, teste

Archimandrita ibidem celeberrimo, sine ductore exire nequit. III. Crypta ANTONIA plurima Divorum Ruthenorum corpora possidet, cum in THEODOSIA pauciora quiescant. IV. Crypta Antonia illustriores dignitate ac meritis Viros ostentat, nempe Metropolitae, Episcopos, Principes, & alios commatis eminentioris, cum Theodosia tantorum Patrum atque Heroum Principum sterilis admodum sit. V. Crypta tamen Theodosia, pluribus sub terra faberrimè constructis Sacellis, quàm quidem Antonia, gaudet. Repete quæso, Lector, & confer inter se utriusquè Cryptæ ideam suprâ delineatam. Et quia nobis adire eas per loci longum admodum interval- lum atque distantiam non licet, hic

hic eas contemplare, ac Roxolanorum hominum ingenium atquè devotam religioni industriam mirare.

CAPUT X.

DE

CORPORIBUS IN CRYPTIS KIJOVENSIBUS REPOSITIS.

SUMMARIUM.

1. *Catalogus Patrum & Heroum in Cryptis dormientium.*
2. *Religio privata subterranea.*
3. *Πείρασμα panis Græco Ruthenorum Eucharisticus.*
4. *Non omnes in Cryptis dormientes Catalogus recenset.*

Corpora illa in utraque Crypta
tūm integra fatoque Morta-
libus communi nondum corru-
pta, tūm corrupta atque in terram
matrem redacta sunt; nonnullo-
rum tamen σκέλετα & crania oleo
hodiernum scatent. Cum autem
nomina defunctorum, non omni-
um quidem, sed tantum præci-
puorum Patrum atque Heroum
ipsa Cryptarum schemata indi-
cent; quapropter hic loci ea dun-
taxat recensebo nomina, quæ Ru-
thenorum Historicus Chronolo-
gus Nestor in Πατερικῷ ordine
suo indicat. Tu Lector benevo-
le, singulorum corpora atq; tum-
bas sive cellas, in quibus repositi
jacent, in suis Cryptis inquireto.
Suntque

CATALOGUS PA- TRUM PRÆCIPUORUM IN CRYPTIS KIJO- VIENSIBUS DOR- MIENTIUM.

- I. ANTONIUS, Cryptæ Majoris Anto-
niæ fundator, primusque Monacho-
rum Græco-Ruthenorum auctor.
- II. THEODOSIUS, Cryptæ Minoris
Theodosiæ fundator.
- III. STEPHANUS, Ihumen seu Abbas.
- IV. NIKON, Ihumen seu abbas.
- V. BARLAAM, Ihumen seu Abbas.
- VI. EPHREM, Eunuchus.
- VII. ESAIAS, Thaumaturgus Episcopus.
- VIII. DAMIANUS, Presbyter.
- IX. JEREMIAS, Monachus annosus
admodum.
- X. MATHÆUS, perspicax spectrorum
observator.
- XI. ISAAC, tentatus à Satana.
- XII. NICETAS, clausus in Crypta, post-
hac

hac Episcopus Novogrodiensis creatus.

- XIII. LAURENTIUS, Clausus.
- XIV. ALYMPIUS, Pictor miraculosus.
- XV. AGAPETUS, Medicus miraculosus.
- XVI. GREGORIUS, Thaumaturgus.
- XVII. MOSES, Ungarus strenuus castitatis vindex.
- XIIX. JOHANNES, afflictus.
- XIX. MARCUS, fossor Cryptarum.
- XX. THEOPHILUS, religiosus.
- XXI. PROCHORUS, Thaumaturgus.
- XXII. THEODORUS, tentatus.
- XXIII. BASILIUS, familiaris Theodori.
- XXIV. PIMINUS, Jhumen seu abbas.
- XXV. SPIRIDON, Pistor Prosphorum.
- XXVI. NICODEMUS, Pistor.
- XXVII. EUSTRATIUS, Jejuniis & martyriis clarus.
- XXVIII. NIKON, Monachus captivus.
- XXIX. KUKSZA, Martyr.
- XXX. PIMINUS, Jejuniis clarus.
- XXXI. ATHANASIUS, Monachus in Crypta clausus.
- XXXII. NICOLAUS SWIATOSZ, Dux Czerniechoviensis.

XXXIII.

- XXXIII. ERASMUS, Monachus negligens, sed postea frugi.
- XXXIV. ARETAS, Monachus avarus, postea poenitens.
- XXXV. EVAGRIUS, Diaconus { Fratres
- XXXVI. TITUS, Presbyter { odiosi.
- XXXVII. NIFONE, Episcopus Novogrodenfis.
- XXXIIX. ONESIPHORUS, Monachus.
- XXXIX. POLYCARPUS, Archimandrita Kijoviensis.
- XXXX. NICOLAUS,
- XXXXI. DIONYSIUS, Presbyter.
- XXXXII. NESTOR Chronologus Ruthenus.
- XLIII. SIMON, Episcopus Wlodimiriensis & Susdaliensis.
- XLIV. CAPITA, miraculosè oleifera.

II. In hoc Patrum Kijovio Cryptanorum catalogo occurrunt quædam Lectori haut satis obvia, quæ paucissimis explicata dabo. i. Vox Jhumen, quæ est vox origine Græca, quasi dicas *ἡγέρματος*,

F s

id

id est, Dux, Princeps, Primas, Ruthenis autem Ithumen significat idem quod Latinis Regularibus Pater Prior, Abbas, Primas, Præfectus seu Præpositus Monasterio: Poloni eum vocant *Ociec Starsty*. Germanis *ein Probst*. Sunt autem in Catalogo *Stephanus, Barlaam Nikon, Piminus*.

III. 2. VOX CLAUSUS. Clausi dicuntur Monachi Græco Rutheni, qui, nuncupato voto, sese cellæ aut cubiculo subterraneo in Crypta, religionis privatæ gratiâ, ita aggestâ untiquaquæ terra includere, ut vix foramen, subministrandis cibo, potui aliisque necessariis pateat. In qua cella Cryptana religiosi Viri Psalmis recitandis, precibusquæ ad DEUM fundendis occupabantur: item jejuniis, vigiliis, aliisque negotiis ipso-

ipforum conditioni convenientibus corpora sua tum expiandorum peccatorum gratia, tum propter opus Meriti (quem errorem, cum Pontificiis communem habent) emacerabant. Suntquæ in Catalogo recensito, *Laurentius, Athanasius*, & alii. Qui claustrales Ruthenorum Monachi post obitum in eadem, quam vivi habitaverant, cella Cryptana, mortui reponuntur.

IV. Vox tertia τὸ ΠΡΟΣΦΟΝ, vox Origine Græca, à πρὸς & φῆγω derivata; & significat panem sacrum. Dicitur etiam vulgo in genere foeminino ΠΡΟΣΦΟΡΑ, RÆ, cum quo hic nobis loqui placet. Adeoque Prosphoræ Græco Ruthenorum sunt panes sacri minuti, quibus sacerdotes in administratione Cœnæ Dominicæ

nicæ utuntur, cumquæ tunc panem sacramentalem vocant. Huius Prospchoræ figuram quantitatemquæ ab ipsis Græco Ruthenis religiosis acceptam tecum, Lector Benevole, communico:

Cujus Prospchoræ inscriptio in superiore Crucis facie I Σ. X Σ. legitur

tur JESUS CHRISTUS: in inferiori autem ΝΙΚΑ, Victoris Christi victoriam peccati, mortis & satanæ significat. Quam Prospchoram sive panem in ipso consecrationis sacramentalis actu Presbyter concisam minutim in calicem aureum vino plenum immittit, atquæ ita, peracta consecratione, Communicantibus utramquæ speciem, more apud ipsos recepto, cochleari aureo oblongiore, in os ingerit leniter: qua de re consule Eucharologion Græcorum.

V. Sed alius insuper est Prospchorarum istarum usus: Nam simul atquæ Christianus sacrâ potitus est Eucharistiâ, assumpto præterea panis & aquæ vehiculo, adstans puer paropsidem argenteam vel stanneam sustinens, singulis sacri epuli convivis (inter quos etiam

iam infantes bimulos non sine stupore observavi) unicam inde porrigit Prosporphoram, quam illi sudario involutam secum domum asportant, ut sit illis accepti S. S. Sacramenti monimentum. Sed hæc & plura alia in Euchologio Græcarum Ecclesiarum, Parisiis edito legi possunt. Hæc enim ego *ὡς ἐν παροῶν.*

VI. Cæterum nondum omnes in Cryptis dormientes Patres hic recensiti sint. Siquidem NESTOR & Patres Rutheni plures quidem, imò sicut olim stellæ cœli Abrahamo, ita in Cryptis Kijoviensibus dormire innumerabiles Viros divinos, quorum corpora nequæ incorrupta nequæ resoluta & integra adhuc esse affirmant. Veruntamen, quemadmodum capitulum oleiferorum nomina nesci-

ve-

verunt penitus : ita nec cœterorum in Cryptis dormientium hominum nomina vitæquæ eorundem rationem tradere, hætenus potuerunt. Obtendunt causam, quia frequentibus Tartarorum bellis & Bibliothecæ illorum direptæ sunt & periti Cryptarum aut perire omninò, aut fuga alio dilapsi evanescere. Quorum autem monumenta atquæ nomina Ruthenis celebrantur adhuc, ea tùm in libro *Πατερικόν* auctore Nestore annotata sunt, tùm in Tabula stellata eleganti schemate infra depicta sunt.

CA-

CAPUT XI. IN QVO PROBLE- MA PROPONITUR:

Quænam sit causa incorruptibilitatis corporum ab annis amplius sexcentis in Cryptis kijoviensibus dormientium?

SUMMARIUM.

1. *Cura sepultura mortalibus anxia.*
2. *Objectiones contra sanctitatem Patrum, in Cryptis dormientium integritatem corporum promerentem.*
3. *Grata posterorum Ruthenorum erga Pastores suos memoria.*
4. *Privilegium incorruptionis Patriarchis & omnibus Vet. & N. T. Sanctis negatum, & soli CHRISTO datum est.*
5. *Corpora Magorum trium Colonia Agripina.*

Ita

I.

Ita semper erat omnium ferè gentium ingenium, ut quoties ultima humanitatis fata animos earū subibant, corruptionis corporum suorum consternati metu, quidam Cryptas sibi abditosque sub terra cuniculos fodere, alii opobalsamo aliisque unguentis & aromatibus corpora eā inficere curā atque diligentia solebant, ut, factā animæ jacturā, minimum corpora ita inuncta servarentur, ne omnia mortis essent omnino. Hinc etiam inter nos Christianos, quibus Oracula DEI mortisque Divinæ Jesu Christi participium omnem diei supremæ corruptionisque fatalis eximere metum debebant, quotusquisque ditiorum non Cryptulam cineribus suis in Coemiterio, aut in ipso DEI sacra-

G

rio,

rio, maturè dedicat. Hinc etiam Lappones sub Polo Arctico frigentes eo amoris erga suos de mortuos calore ardent, ut parentes, conjuges, liberos, aut cognatos suos, etiam post mortem, incorruptos esse velint. Adscribam quæ Magnus hoc seculo Eruditionis in Regiâ & celeberrima Svecorum Academia Upsaliensi vindex & auctor JOHANNES SCHEFFERS, Fautor & amicus meus observandus, in sua Laponia cap. 27. pag. 315. de Laponum sepultura stylo tradit purissimo atque elegantissimo. *Capsa*, inquit, *funebri* plerumque est ex trunco arboris excavato. Sed, ubi materia formandæ capsæ ipsis deficit, quod fit, cum in nudis montibus Norvagicæ vicinis versantur, defuncti cadaver communi vestibulo sive trahæ suæ, quam appellant

AKIA, capsæ loco imponunt, & pag. 316. *Aliqui nudâ terrâ obruunt defunctum una cum trahæ. Aliqui trahæ cum defuncti cadavere undiquaque muniant stipitibus arborum subtus, supernè, ac à lateribus, ne facile situm contrahat & corrumpatur, cadaverque laceretur ac devoretur à bestiis feris. Imò ob hanc causam quidam Laponum defunctorum suorum cadavera in speluncis reponunt, osque eorum obturant lapidibus. Idem Auctor celeberrimus, loco citato pag. 314. Gratum omninò Europæ obtigit beneficium, quod summi Svecorum Regis atque Regni Senatoris & Cancellarii MAGNI GABRIELIS DE LAGARDE sumptibus atque auspiciis, cura verò celeberrimi hoc seculo in re literaria Auctoris JOHANNIS SCHEFFERI, sepulta tot seculis UPSALIA ANTIQVA,*

nec non ignorata Lapponum tra-
ha & Rangiferorum secreta Orbis
palam facta sunt. Non prodiisset
e desertis suis Lapponia, nisi ma-
gnus Sveciæ Senator id jussisset.
Non legeremus hodie attoniti, in
Lapponia exilii Protoplastorum
nostrorum è Paradiso, ob crimen
admissum læsamq; Creatoris glo-
riosi atque benedicti majestatem
ejectorum vestigia, nisi ea SCHE-
FERUS noster presisset felicissime
quo nomine, & magno SVECIAE
COMITI, & Academiæ Upsalien-
siti tanti Auctoris nutricibus, singu-
lares ac ingentes gratias Orbis de-
bet literarius. Sed ad nostram Ki-
joviam.

II. Corpora Patrum Rutheno-
rum in Cryptis Kijoviensibus
multo jam tempore reposita, sin-
gula singulis cubilibus collocata
fasciis

fasciisque adinstar infantū obvo-
luta dormiunt. Cum facies co-
rum videas, non σκέλετα vides,
sed facies sua cute vestitas, suisque
ex naturæ ingenio efformatas li-
neamentis. Quod quidem no-
vum sub Sole non est, cum & in
Cryptis Ægyptiorum à multis se-
culis cadavera humana jaceant,
cujus simile fasciis obvolutum
corpus Ægyptium Lugduni Bata-
vorum in camera Anatomiae, in-
ter alia Orbis Καμήλια, cum ibi
Musis navaremus operam, cum
stupore spectabamus aliquoties.
Hoc tamen eis discrimen interce-
dit, quod Ægyptia corpora balsa-
mo & variis aromatibus imbuta,
adeoque hac ratione prævunita à
putredine sint; quod autem San-
ctorum suorum corporibus fieri
Kijovienses negant, cum ibi nec
balsa-

balsamum detur ullum; neque aromatum copia.

III. Quod si Kijoviensium Patrum corpora nullo tincta balsamo, aut aromatibus infecta sunt, & tamen tot jam seculis immota, & nec quicquam corrupta aut putrefacta sunt, adeoque si historia rei hujus certa omnibusque vera est numeris, profecto est, quod plus satis demiremur, & cujus revidendæ gratiâ Kijoviam, secundo Pripeto ac Borysthene profecti Cryptas illas adeamus. Etenim ibi, Cryptis sæpe hiantibus, ac quandoque mutatur, atque crebris exterorum atque Monachorum ibidem inclusorum commutationibus, nec non facularum ardentium, aut etiam thuris Sacri in Visitationi Paschali &c. fumigationibus variè afficitur, aut inficitur

citur potius; & tamen mortuorum corpora, aëre tam variè affecto, permanent semper eadem formâ, atque integerrima.

IV. Sunt qui in Cryptarum illarum sinuosis concamerationibus aërem spiritu lapidifico affectum exhalare, quo spiritu infecta corpora lapidum instar pridem obriguisset, atque etiamnum sic concreta permanere putant. Sed hoc argumentum Rutheni experientia multifariâ refutant. Dato enim hoc in gratiam disputantis, non tamen concessio omnino, quod corpora Patrum kijoviensium isto vel alio quodam spiritu forti infecta obriguerint; cur autem non omnia ibidem sepulcorum hominum corpora in sua obriguere integritate; sed plurimorum ossa vetustate attrita sunt,

nonnullorum etiam ossa & corpora, ex lege mortalitatis attenuata, ac postmodum in pulverem soluta, omninò evanuerunt? Meritis ergò Patrum id unicè attribuendum esse volunt.

V. Adducam ex Πατερικῶν Ruthenorum Doctorum apologiam, in qua integritatem atque causam ejusdem, nempe Sanctorum Kijoviensium Merita oppugnantium argumenta refelluntur.

OBJECTIO I.

Præstare id natura potest, ut corpora Patrum mortuorum in Cryptis Kijoviensibus incorrupta longo tempore maneant. Ergò hanc ob rem corpora illa sancta dici nequeunt.

RE-

RESPONSIO RUTHENORUM.

Peripatetici cum suo Stagira putredinem corporum naturalium ita definiunt: *Putredo est interitus caloris naturalis in humido, causatus à calore externo.* Etenim calidum nativum siccitate, tanquam termino, humidum radicale circumscribit, nec patitur humidum illud diffluere. Deficiente autem calido nativo, humidum quoque radicale & nativum, termino circumscribente se destitutum, facile diffluit. Quæ dissolutio fit à calore externo, qui sese in humidum radicale corporis emortui insinuavit. Definitionem autem hanc esse veram ipsius Philosophorum principis Aristotelis rationibus probo.

G 5

I. Cor.

I. Corpora putredini obnoxia, post exhalationem caloris naturalis, ob humorem solutum atque diffluentem, mollescent. Quo humore sublato corpus vermicibus scatet, tandemque pulvis & terra remanet, *Aristoteles 4. Meteor.*

II. Corpora naturalia, dominante calore æstivo, vel flante Austro, facilius corrumpuntur, acescunt, aut omnino putrescunt, quam quidem hyeme.

III. Corpora frigida, glacies & metalla non putrescunt: quia calor externus prævalere frigori ipsorum interno nequit, actio autem superans est à fortiori, quemadmodum corpora naturâ calida non facile corrumpuntur, quod ipsum in aromatibus, sulphure & aliis videre est: in his enim corporibus

ribus calidum internum; potenti-us est externo.

IV. Corpora in motu continuo haud facile putrescunt, quæ verò quiescunt, citò corruptioni sunt obnoxia, quod in aqua continuo fluente, & puteana immota, quæ citius corrumpitur, quam fluitans, observatur: ita etiam reliqua corpora Naturalia paulò crassiora, & quidem carnosâ, putredini sunt obnoxia. Atqui nihil horum de corporibus Patrum in Cryptis Kijoviensibus quiescentium affirmari potest.

Quibus fundamenti loco argumentis præmissis, porro Adversario nostro istud Dilemma Physicum propono: Corpora Patrum Crypto Kijoviensium, aut habent calorem nativum internum, qui est instrumentum vitæ con-

conjunctum; aut non habent. Si habent, tunc non sunt emortua, sed adhuc viventia: vita enim humana ex sententia omnium Philosophorum, in calido & humido naturali radicatur atque consistit. Si autem, quod quidem certissime est verum, calorem nativum internum non habent. Ergo humidum nativum à calore externo affectum facile in corporibus ipsorum resolveretur, & putrefactio corporum necessario sequeretur, adeoque Paradisiaca illa mortis sententia: *Pulvis es & in pulverem reverteris.* Gen. 3. in corpora Patrum Kijoviensium jam pridem executioni mandata fuisset.

V. Insuper Adversarius Theologorum sententiam colophonis loco probè expendat, qui meritum

tum (causam meritoriam) putrefactionis esse peccatum communiter statuunt. Quod si ita est. Ergo corpora Patrum Kijoviensium in Cryptis non naturaliter, sed supranaturaliter, adeoque propter merita sua tamdiu supersunt integerrima.

OBJECTIO II.

Cryptæ Kijovienses sunt locus conservativus corporum, eadem à putredine prohibens. Hinc non mirum est corpora Patrum ibidem recondita non esse tanto jam corrupta tempore. Antecedens probatur exemplo Cryptarum Ægyptiarum, in quibus corpora à multis seculis non esse putrefacta, sed hætenus incorrupta manere, Boterus fol. 218. Parte 1. lib. 3. tradit.

RE.

RESPONSIO RU- THENORUM.

Negamus Antecedens in Cryptis kijoviensibus esse locum conservativum corporum. Pifito autem, quòd contrà experientiam ratio nihil quicquam statuere possit; attamen Antecedens nihilominus esse falsum hoc evinco argumento: Si Cryptæ kijovienses locus corporum humanorum conservativus essent, tunc oppositum seu contrarium, scilicet putredinem seu corruptionem, præstare haud possent. Atqui jam præstant. Ergò non sunt locus corporum humanorum conservativus. Majoris Propositionis consequens est verum: namquè oppositorum causæ per se sunt oppositæ. Minorem experien-
tia

tia oculari, adeoque ipsis rerum testimoniis, probamus. Sunt in Cryptis Kijoviensibus aliquot ossium strues, hominum eorum, qui ut corpora sua diu post fata cum aliis superessent incorrupta, ibidem reponi voluere. Quin & Sanctorum quorundam ossa duntaxat, corpore jam resoluto, spectantur. Cum itaque corpus humanum putrefactioni ex conditione naturæ sit obnoxium, Cryptæquè nostræ Kijovienses per se & sua natura illud solvant & corrumpant; ea propter destractivæ potius corporum, quam conservativæ dicendæ erunt. Exemplum Cryptarum Ægyptiarum huc nihil facit, cum nec Boterus, eas loca esse corporum humanorum conservativa statuatur, sed idcò incorrupta ibi durant, quod balsamo

famo Judaico ac resinâ cedrinâ infarta, linoquè xyliño obvoluta sint. Præstat igitur Philosophum audire, qui hominem etiam supra sphaeram Lunæ constitutum, non quidem à calore externo, qui in ea regione non datur, sed ex conditione naturæ propriæ mortuum, nihilominus tamen corruptum iri, rationibus asserit gravissimis, *Arist. lib. 1. de Cælo, Text. 100.*

OBJECTIO III.

Corpora Patrum Kijoviensium, balsamo, succo cedrino peruncta, aut aromatibus variis arte condita sunt. Ergò ideò non corrumpuntur.

RESPONSIO RUTHENORUM.

Corpora rebus odoriferis peruncta

uncta tantisper odorem ex se emittunt, quoad vis condimentorum in eis viget, quod etiam omnibus rebus odoriferis accidit, quia, virtute pereunte, etiam odor cum corporibus ipsis evanescit. Atqui è corporibus Patrum Kijoviensium nullus omninò odor, nec foetor exhalat. Ac etiamsi demus, ea aromatis infecta esse aut unguentis; attamen, evanescente successu temporis virtute illa ac odore conservativo, corpora sanctorum nostrorum, nihilominus tandem putrescerent sensim ac evanescerent.

OBJECTIO IV.

Sancti isti, quorum corpora in Cryptis Kijoviensibus incorrupta dormiunt, vixerunt illa Christia.

stianorum serenitate, cum Orientales Græcorum & Occidentales Latinorum Ecclesiæ tanquam sorores germanæ in mutuo amplexu, hoc est, in unione Fidei, adhuc perseverarent, cujus Unionis recuperandæ gratiâ nos in sacrificio Missæ incruento ita supplicamus: *Da nobis uno ore & uno corde confiteri & laudare gloriosissimum nomen tuum Patris & Filii & Spiritus S. &c.* Ergo corpora Patrum illo tam beato Ecclesiæ Christianæ tempore viventium, ob unionis illius sanctissimum consortium, dono incorruptibilitatis à DEO donata sunt.

RESPONSIO RUTHENORUM.

Conversio & baptizatio Ruthenorum.

thenorum universalis atque ultima Anno Æræ Christianæ Millefimo, secundum Baronium Annal. Tom. II. Aut Millefimo & octavo, imperante eoquē in exemplum subditis omnibus primum baptizato Wlodimiro Swiatoslao Duce, facta est. Jam autem Sancti isti Kijovienses sub eodem Wlodimiro Swiatoslao, post Baptismum ejus, primum Cryptas illas fundabant. Ergo demum, post triste illud divortium ac secessum Ecclesiæ Græcorum Orientalis ab Ecclesia Latinorum Occidentali, Cryptas kijovienses viventes Patres colebant, & mortui ceu conditoria sua occupabant &c. Quapropter, Lector Orthodoxe, invidorum objectiones nihil quicquam te moveant.

VI. Et hæc sunt, tum quæ ex-

teri Kijoviensibus obijciunt, tum quæ kijovienses ipsis reponunt. Quæ omnia in hoc caput rediguntur: scilicet, Rutheni negant, Patrum suorum corpora singulâ naturæ, loci conservativi, artis unctoriæ, aut etiam seculi beneficio, tot jam seculis, manere incorrupta; sed hancce incorruptibilitatem solis ipsorum meritis & sanctitati vitæ eâ attribuunt religione, ut eam devotis cultibus, jejniis, precibus, votis, eleemosynis vita monastico crypticâ, aliisque bonis operibus promeruisse sibi apud DEUM glorientur, atq; imitatione cujusdam Ægyptii Regis in laudes patriæ regniq; sui ita exclaimantis: *Ægyptus nostra cælum est, etiam Russi exultantes clamitent; Kijovia nostra cælum est. Cur non terra? Cur Cælum est? Quia (in-*

qui

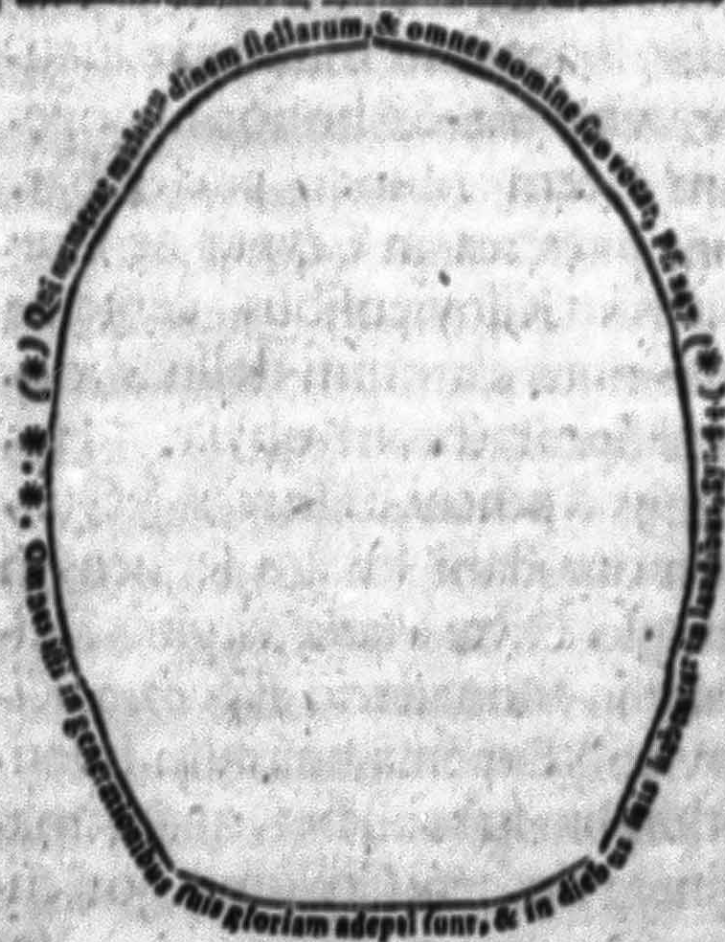
quiunt in Πατερικῶ) sunt in Horizonte nostro Planetæ illustrissimi I. *Saturnus*, Sanctus JOHANNES, cujus anima eo erat in peccando frigore, ut castitas ejus nullis illecebris ad libidinem carnalem incendi potuerit. II. Habet Kijovia nostra suum *Jovem* S. MICHAELM SWIATOSSIMUM Ducem Czernichoviensem, qui & Natalium splendorem & Dignitatis Ducalis celsitudinem, cum tenui vitæ Monasticæ conditione, fortunas cum paupertate, purpuram cum cilicio, epulas unctiores cum pane & aqua, metamorphosi stupendâ ultro commutavit. III. Triumphat inter nos *MARS* Victor, S. MOSES Hungarus, qui eo animo cum Polona quadam foemina Principe, ceu Verus Christi athleta, de castitate certabat,

ut ab ea nequè blanditiis ullis, nec promissis lautioribus, multo minus exquisitis corporis cruciatibus ad matrimonium cum ea ineundum adigi potuerit. IV. Præsides Kijoviae *Sol* & Patronus eminentissimus S. ANTONIUS ROXOLANUS, qui durâ & austerâ vitâ multorum corda & animos serenabat, & amore Christi omnes incendebat. V. Gaudeamus nostra quoquè *Venere* aut Phosphoro S. HILARIONE, qui ante exortum in Russia solem Antonium, Cryptam in Berestovia effoderat, in qua etiam religiose ac piè vitam egit, & absolvit. VI. Spectatur apud nos admirabilis raræquè in cœlo ostentationis *MERCURIUS* S. SIMON Episcopus Susdalenfis, qui ea in studiis erat industria atquè labore, ut Vitas S. S. Pa.

Patrum Crypto - Kijoviensium prolixè ac bonâ fide conscriptas Orbi Christiano traderet. VII. Claret in Cœlo nostro LUNA illustrissima S. THEODOSIUS, qui, acceptis à sole suo serenissimo S. Antonio austeræ vitæ Legibus atquè exemplo, præ cœteris Planetis, in tenebris mundanæ luxuriæ, vitæ piæ & bonorum operum facem Mundo præferebat. Sunt præterea in Cryptis ac Cœmiteriis Kijoviensibus centenæ hominum clarorum stellulæ, obtutui Spectatorum obviæ. Hactenus Rutheni è *Патерикѣ*. Quorum quasdam imago sequens in templo Divæ Mariæ virginis Deiparæ in Monasterio Pieczaro-Kijoviensi suspensa una cum Inscriptionibus suis exhibet, quam imaginem Rutheni Cœlum Kijoviense;

se; alii sertū stellatum è catena sus-
pensum vocant.

Sertum Deiparæ Virgini sacrū,
cujus flores sertī sunt stellæ, in quibus
nomina Abbatum, & Archimandrita-
rum, à primis auctoribus ANTONIO &
THEODOSIO, tanquam à Sole & Luna,
ordine inscripta, in Templo ejusdem
DEIPARÆ Crypto Kijoviensi, extant.

VII. Hanc igitur tam anno-
sam à putredine mortali immuni-
tatem atque integritatem corpo-
rum in Cryptis depositorum, nec
non omnia eorundem miracula
Religiosi Kijovienses meritis bo-
nisque ipsorum operibus attribu-
unt adeo, ut Sanctorum suorum
Ruthenorum merita propria uni-
cam & solam istius incorruptibili-
tatis causam esse in ΠΑΤΕΡΩ non
dubitent. Ast magnā MÉRITI
CHRISTI injuriā miraculorum
& salutis gloria meritis humanis
attribuitur. Profectò criminis ido-
latriæ reus est, qui, quam sibi so-
li MÉRITOQUE suo absolutissi-
mo CHRISTUS vendicat gloriam,
alienis Sanctorum meritis acce-
ptam ita fert, ut omnia bonis ho-
minum operibus miracula attri-
buat, nulla verò in CHRISTUM

transcribat: ubique merita Sanctorum crepat, nusquam CHRISTI MERITUM auditur. Sanè nobis Augustanæ Confessionis addictis talis Religio, æterna esto religio atque piaculum.

VIII. Quod si incorruptibilitatis privilegium humana Divorum Kijovientium merita, uti ferunt, à DEO reportant; cur, quæso, Patriarchæ S. Sanctissimi, Abraham, Isaac, Jacob, Sara, Joseph, & alii in Crypta duplici sepulti idem non obtinuerunt? Cur tres illi Magi, quos tres Reges vocant, majoribus longè ac divinius operibus clari, communi mortalium Lege exempti non sunt? Etenim corpora ipsorum (quæ vulgata est, quam nunc in medio relinquimus, opinio) Colonia Agrippina ad Rhenum ipsam Anno 1664 in templo Cathedrati Trium Regi

Regum in conclavi Altaris magni & eo quidem ardentiore desiderio spectabam, quia ab amplius sesqui mille annis à Nativitate JESU CHRISTI ΘΕΑΝΘΡΩΠΟΥ incorrupta ibi ad miraculum superesse fando non semel acceperam. Ast ego ibi non tria corpora, sed tria solummodo crania humana in tribus thecis aureis, cum inscriptione CASPAR, MELCHIOR, BALTHASAR, esse comperi. Quare famæ tam incerta tradenti iratus, iter meum ulterius in Belgium Rheno secundo profectus sum. Quod si tria ista Regum, aut Magorum potius, crania sunt σκέλετα; demirari satis non possum, cur DEUS primorum CHRISTI clientum, eorundemque aut Regum aut Regii ordinis sapientum corpora ex anima, primis hominum in Novo Fœdere tantisque

que operibus conspicua, inque Canone sacro clarissimos Viros, post obitum, integritatis perpetuæ privilegio non donaverit? Eorum quippe opera non privata & paucis suorum, sed publica, & omnibus gentibus fuere in exemplum sanctissimum, atque publicè omnibus imitandum populis.

IX. Quid ego porro ad hæc dicam? Ea hætenus est post lapsum Originalem humanæ naturæ fragilitas atque ambitio, ut, non usque ad eò Parentum primorum degeneres posteri Paradisum sibi in sua patria plantent, inq; eo aliquam humanitatis suæ Majestatem incomparabili opponere Divinitati consilio contentur stultissimo. Adeò altas potentesque peccati Originalis lucis, in fibris hominum radices agit, ut multi gratiâ Dei

Dei ex naturali protervia insuper habitâ, ipsimet [incertum quo congrui ut loqvuntur aut condigni jure] coelum proprio arbitrio promereri, perque merita sua, ex adultero Pharilæorum ingenio, salutem æternam propriis elaborare sibi manibus, studio allaborent pertinacissimo. Scilicet, ne omnem felicitatis suæ gratiam DEO ferre acceptam, sed in propriis meritis atque gloriola luxuriare etiam, imò Orbem totum in sui admirationem & amores invitent. Hoc ipsum autem quid aliud, quam Idololatricum illud atque virulentum in calice meretricis Babylonicae vinum est, quo inebriati homines atque gentes sua merita atque opera bona mirum quantum deprædicant; CHRISTI verò Meritum cœlo terraque & infe-

inferis potentissimum tanquam exoletum pudendo inter multos Christianos perit silentio? Pudeat operarios istos CHRISTI nominis! Indignus sanè est gratiâ salu- teque CHRISTI, qui Meritum e- jus sacratissimum putidis homi- num meritis constuprat, & profa- nat. Utinam bonis vacantes ope- ribus benè de Ecclesiâ mereamur, meritorumque gloriam in solum DEUM transcribamus servi in- utiles Luc. 12. Sed ita justificata jam pridem est sapientia DEI à filiis ho- minum operibus manuum suarum gauden- tium!

CAPUT XII.

De

CAPITIBUS SEU CRANIIS OLEIFERIS IN CRYPTIS KIJOWIENSIBUS.

SUMMARIUM.

1. Non omnia corpora Patrum in Crypta Kijoviensi sunt integra.
2. Olei salutiferi historia enarratio.

I.

Non omnia vitâ defunctorum corpora in Cryptis Kijovien- sibus incorrupta esse super, testis est tum αἰολογία multorum, tum Πατερικὸν Slavonico-Ruthenunt Nestoris. Sed plurima ibidem ho- minum cadavera sepulta omninò in sua resoluta sunt principia, ita, ut alicubi ossa duntaxat eorum, aut

aut in modum struis composita,
aut abjecta confusè jaceant. Inter
quæ crania quædam suis quæque
cellulis disposita, incertum cujus
conditionis hominum, oleum sa-
nandis, ut ferunt, ægrotantium
morbis apprimè conveniens per-
petuo stillant. Oleum hoc Ruthe-
nis sacrum est. Coeterùm, quia
mihi, quid hâc de re sentiam, nihil
quicquam constat, saltem histo-
riam de craniis istis oleiferis ex Πα-
τερικῶν Slavonico, qua potero in-
dustria, Latine interpretabor
atquâ enarrato per-
spicue.

HIS

HISTORIA

DE

CRANIIS OLEIFE-
RIS KIJOVEN-
SIBUS.

Ex Πατερικῶν Slavono Ru-
thenico in Latinum idioma
translata.

PRæter corpora venerabilia, quæ in
Cryptis incorrupta adhuc manent,
extant quædam capita oleifera. Quo-
rum autem ea sint hominum, incerti su-
mus. Nihilominus ea devotorum DEO
cultorum esse capita religione Christia-
na credere necesse est: quandoquidem
nec pelle nec carne vestita, & ossa dun-
taxat omninò arida, exucca, exangui-
quæ sunt; attamen stillant ipsissimam
olei vel unguenti essentiam. Et qui-
dem non simplex oleum est, sed quod
do-

donum ac virtutem sanandi omnes morbos exerit in iis, qui sese eo inungunt veraque ac religiosa fide sibi eius applicant. Quod si petra Moysi baculo percussa, & aquas puras præter naturam ex sese emittens Moysen esse sanctum DEI Virum, olim innuebat. Item, si maxilla asini, quam manus Simsonis Nazarei tractaverat, quondam puras eodem exemplo aquas scaturiens, significabat, donum gratiæ DEI esse in Simsone Nazareo: quanto magis capita hæc Crypto-Kijoviensia, quæ oleum verum præter naturam sunt, (idque non simplex aut promiscuum, sed virtute sanandi morbos præditum) stillant, gratiæ insignis donum cultoribus illis DEI religiosis, dum viverent, indultum fuisse cælitus significabunt. Quæ capita quando homines, non baculo, nec tantum fortuito manu sola, sed quasi toto corpore & anima

ipsa tanguntur, tunc sese cum illis quodammodo unientes virtute ipsorum potiuntur. Quapropter Sanctorum procul omni dubio hominum, & ipsa hæc quoque miraculosa capita sancta sunt. Quemadmodum & antiquiorum DEI cultorum reliquiæ venerabiles Nikolai Mirlekisky, Demetrii oleiferi & aliorum, huiusmodi unguentum seu oleum stillant: ita hæc ratione capita sacra se sacrorumque esse hominum, palam doceant. Oleum autem hoc siue unguentum est Mystrium siue signum gratiæ, Misericordiæ & Pacis, quæ omnia DEVS ipse Patriarchæ Noë per ramum olivæ, quem ipsi columba attulerat, significavit. Eodem oleo Salvator jejuniū quoque insignit, Matt. 6. v. 17. Tu, inquit, jejunans oleo caput tuum inunge. Similiter oleum significat prudentiam, Math. 25. v. 4. Virgines prudentes acceperunt oleum

um in vasis suis cum lampadibus. *Ecclesia* **CHRISTVM** Sponsum suum
 Et Apostolus S. Johannes : Et haec bisce verbis salutat : Oleum effu-
 inquit, unctio, quam accepistis. *sum nomen tuum. Eodem argu-*
DEO, maneat in vobis. In *mento David Rex & Psalmista ipsum*
 igitur omnibus hominibus gratiosis *Dei* honorat, Psal. 45. v. 8. Dilexisti justiti-
VS ipse ostendit, quantopere honorat *iam (male vertit Nestor in Πατερικῶ*
 cultores suos, quando oleum istud *pro justitia Veritatem)* & odisti ini-
 crum è capitibus ipsorum saluti nostrae *quitatem ; propterea unxit te o*
 manat. Eapropter denuò argumentum **DEUS, DEUS** tuus oleo lætitiæ.
 mur : Quemadmodum oleum Sacrum *Sic & nos unumquemque istorum DEI*
 Reges & Imperatores Regnum aut locum *cultorum, è quorum capitibus oleum*
 perium auspiciantes ungit, lampades *adudare videmus, omnia gratie ipso-*
 cendit, agrotosquè sanat : sic **DEUS** *ipsum dona in unum quasi conferentes,*
 in Cryptis istis palam nos docet, *Cultum* *idem verbis alloquamur : Dilexisti*
 res istos suos, è quorum craniis oleum *Veritatem & odisti iniquitatem : ideo*
 nare videmus, accepisse Regnum *calum* *unxit te o* **Serve DEI, DEUS** tuus oleo
 rum, intrasse in regionem lucis, *lætitiæ. Lætitiæ, inquam, cum libe-*
 nullus dolor est : ibique *cum vera olive* *ante nos à doloribus. Lætitiæ, por-*
 surculi oleum perpetuo stillantes, *in* *ro, tanquam replente nos in terrâ*
 siti sunt olea illi vivifica **CHRISTO** *Sa* *gratia & benedictione, in*
 vatori, Rom. 11. v. 17. *cujus nomen* *cælis verò gloriâ*
 oleum exprimit, Cantic. 1. v. 3. *aterna.*

Et hæc est historia de capitibus oleiferis in Cryptis Kijoviensibus ex Πάτερων Rutheno Latine bonâ fide reddita; jam sequuntur argumenta, quibus Rutheni, capitum sive crania ista meritorum atque sanctitatis possessorum suorum virtute, oleum scaturire salutiferum evincere allaborant.

CAPUT XIII.

De

ARGUMENTIS RUTHENORUM PRO MIRACULO OLEI CRYPTANI.

SUMMARIUM.

1. *Oleum Crypto-Kijoviense panacea.*
2. *Argumentum à conditione cranii generis.*
3. *Dissumum.*

3. *Græco Ruthenorum religio non est quaestiosa.*
4. *Regum Gallia cura agrotorum.*
5. *Merita hominum mortua, MERITUM CHRISTI vivificum.*
6. *Capita trium Regum, majoribus meritis longè illustriora, nullum stillant oleum.*

I.

Magnum est, quod tradit historia. Esse in Cryptis Kijoviensibus quædam hominum ab aliquot seculis ibidem sepulcorum capita seu crania, in discis reposita, quorum nomina vetustate aut injuriâ temporum obsolevere. Et quamvis crania hæc arida, cariosa & exsucca omnino sint, quod αὐτοψία probat; attamen oleum, Nestore & Archimandrita INNOCENTIO GIZIELO testibus, non aquosum, sed ad instar unguenti paulò spissius, nec

ad fundendum, sed unguendum commodius, ac virtute sanandi per Roxolaniam celebratissimū, ex iisdem capitibus scaturit. Imò panacæ nomine in Historia Cryptana palam commendatur, atque adeò miraculosa omnes curandi morbos, dolores acutos mitigandi, membraque mutila restituendi potestas oleo huic attribuitur. Sanè plus ultra!

II. Rutheni argumenta tum aliena sequius hæc de re sentientium refutant, tum pro olei istius miraculo propria eaque extraordinaria proponunt. Ad aliena argumenta referunt Rutheni 1. argumenta Physica, quæ à conditione Naturæ sumta refutant, scilicet hunc olei salutiferi proveniunt, non beneficio aut Natura Cranii fieri; quemadmodū enim

ex

ex filice aquam per naturæ Leges nemo excutiet: ita etiam, ex ossibus aridis & exuccis, si vel mille Crania in mortario contusa torcularis prælo subjicias, oleum exprimere, tibi absurdum erit.

III. Evincere tamen instando naturæ factum Adversarii Ruthenorum pergunt. (α) Offa cranii non solida, sed cariosa, porosa, facileque friabilia esse: hinc fieri, ut crania illa, poris undique versum hiantibus, ærem Cryptæ effluviis aqueis, nec non pingvioribus cadaverum exhalationibus turgentem, jamque tot effluviis spissiore factum, perpetuò attrahant, attractum postea in pelvim aut discum, distillent, qui succus coagulatus speciem tandem olei aut opobalsami refert. (β) Nihil novi, nec miraculi res est,

I s

est,

est, oleum illud ægra hominum viventium corpora sanare, cum ex effluviis corporum in Crypta resolutorum exhalet. Atque ita, quia per mutuum Naturæ amorem, sive *συμπάθεια* oleum illud corpori humano est *ὁμογένεον*; hinc à simili facile curatur simile. Exempli plurima id confirmant: namque adeps omento humano detractus viscera & exta hominum curat: amuletum è pelle humana præparatum morbos contagiosos abigit: sanguis & emplastrum sympathicum etiam eminus vulnera claudit, & quæ alia plura artis Medicæ admiranda proferunt. Quam ego instantiam esse gravissimam censeo.

I V. Eapropter, cum nec Patres Kijovienses in *Πατριᾷ* suo, nec Ruthenorum quispiam ad
hæc

hæc argumenta respōdeant quicquam, & ego litem hanc facere meam nolo. Decernant eam, qui Cryptas illas salutarunt, & num, præter crania illa oleifera, alia quoque ossa, scamna, ostia aliaque lapidea aut lignea aëre humido madeant, tractando ea manibus sensu ipso perceperunt; quod ego quidem in aliis Cryptis ita esse, non una comperi experientia; sed in Kijoviensibus Cryptis hospes sum.

V. Sunt autem, qui Patres Kijovienses fraude agere, capitaque illa, quæstum ea ex re faciendi gratiâ, oleo perfundere suspicantur; adeoq; fidem historiæ derogant. Ego verò de fide historiæ, quam Lectoris arbitrio relinquo, nihil quicquā sollicitus, rem hancce, obtentu quæstus, fraudi religiosorum affi-

assignandam esse nego. Quandoquidem, cum in regia Magni Ducatus Lithvaniæ Metropoli VILNA Ecclesiæ Invar. Augustanæ Confessionis *γυνώσκω* addicta Evangelium prædicarem, occasionem non unam, cum Græco-Ruthenis religiosus de rebus Fidei atque Ecclesiæ Christianæ conferendi nactus impetrataque à perquam Reverendo Cœnobiorum Vilnensis & Coronensis Ordinis S. Basilii Præposito, Viroque in literis & Theologia insigniter docto, Domino MARTINIANO WOŁOSZOWICZ fautore & amico meo quondam familiarissimo, sacra Græco-Ruthenorum publicè inspectandi veniâ, nihil quicquam illos in laboriosissimis Liturgiis suis ad quæstum facere, sed omnia ex Lege gratis fieri probè observa-

vi; secus atque apud Pontificios fit, ubi Indulgentiæ, Purgatorium, Divorum defunctorum reliquiæ, Altaria, imagines & statuæ &c. ad quæstum prostant, tandemque teste Mautuano, etiam

Cælum est venale Deusque.

Sed in Ecclesia Ruthenorum nihil ego ad quæstum agi, & ne teruncium quidem postulari à quocquam, (eleemosynis ostiariis exceptis) aut conferri vidi. Sacra igitur Græco-Ruthenorum, meo *αὐτόπτε* testimonio non sunt quæstuosa, sed religiosa, adeoque Clerus ipsorum ab operis mercenariis quæstuque Simoniacò planè alienus est.

VI. 2. Proinde Patres Kijovienses, missis è Naturâ depromptis rationibus, ad transcendens Naturam confugiunt argumentum.

Interrogati enim de miraculi olei-
feri causa, dicto citius, merita Pa-
trum emortuorum sanctitatemq;
vitæ ante actæ allegant. Horum
meritorum virtute fieri, ut homi-
nes oleo isto inuncti, aut religiose
utentes, accedente fide, cæci vi-
deant, surdi audiant, muti loquan-
tur, ulceribus deformati munden-
tur, ex valetudine decumbentes
confirmantur, Dæmoniaq; ab ob-
sessis ejiciantur; &, quod miracu-
lorum familiam ducit, omne do-
num perfectum à Patre luminum,
capitum istorum possessores, suis
apud DEUM meritis atq; depreca-
tionibus obtinere posse indigenti-
bus ipso, docent. Confirmant hoc
exemplo Regum Gallia, qui anti-
quâ consuetudine certis anni tem-
poribus, variis morbis affectos ho-
mines, manuum contactu, pristi-

næ restituunt incolumitati, hæc ver-
ba dicentes: Rex te tangit, DEUS
te sanat. Quo facto multos curavi
ægrotos. Causam hujus sanctio-
nis adscribunt hanc: quia Reges
Galliarum sunt Reges sacro oleo
uncti, cujus unctionis virtute sa-
lus hominibus miseris confertur,
Si ergo contactus profanus sanat
morbos, quanto magis contactus
oleumque sanctorum DEI servo-
rum.

VII. Hoc autem, quod Græ-
corum æquè ac Latinorum Pon-
tificiorum Ecclesiam nimium de-
format, ferendum nequaquam est
sacrilegium, quod omnia DEI do-
na perfecta, remissionem pecca-
torum, adeoque justitiam & vi-
tam æternam humanis Divorum
suorum meritis attribuant, plebi-
quæ imperitæ preces ac merita ser-

vorum hominum eâ commendent instantiâ, ut meriti DOMINI NOSTRI JESU CHRISTI, nulla in toto *Πατερικῶ* faciant mentionem: & in sanitatis aliorumquē donorum collatione non MERITUM CHRISTI, sed putida hominum merita hominibus applicantur. Ita enim Sylvester KLOSSOW Episcopus, Rutheno-Mecislaviensis, Orszanensis & Mohiloviensis, in sui *Πατερικῶ* contracti compendio lingua Polonica conscripto, & Kijoviæ Anno M. DC. XXXV. edito: item in libro de miraculis virtute, intercessionibus ac meritis Patrum & Capitum Crypto-Kijoviensium patratis passim facit, atquē docet. Dum autē Episcopi Christiani omnem beneficiorum DEI gloriam meritis & sanctitati vitæ humanæ ferunt

ac-

acceptam, Merito FILII DEI, tanquam si à dispensatione donorum coelestium ille esset alienus, nullam planè in Cryptis suis assignant; sed, quam cruento admodum funere, amaraquē corporis & animæ suæ passione & sibi acquisivit gloriam, & nobis emeruit salutem; CHRISTO abrogant omninò, quicquid illi hac in re excusent, aut limitent: atquē ita florentibus in Crypta kijoviensi mortuorum hominum meritis atquē mediatione apud DEUM, MERITUM Principis vitæ marcescit senesim & obolescit, tandemquē animis hominum evanescit.

VIII. Nos Ecclesiæ primitivæ Apostolico-Catholicæ genuini Filii, Augustanæquē Confessioni addicti fratres, quoties ad Patrem venire, ac ejus gratiam atque indul-

K

dul.

dulgentiam impetrare volumus; per CHRISTUM venimus, omniaque à DEO obtinemus. Si deprecatione pro admissis sceleribus est opus, habemus deprecatorem apud DEUM JESUM CHRISTUM justum, cujus solius obedientia atque Merito justitia salusq; nobis comparata est. Ast cujus autoritate quæso, Antonius aut Theodosius Mediatores salutis atque saluti hominum opitulatores à DEO sunt constituti? Si enim cum sanctis æterna in coelis felicitate frui animus est; profectò non est in alio quocquam salus, nec est aliud salutis nomen datum hominibus, quam nomen Domini NOSTRI JESU CHRISTI, Act. 4. Et hæc Fides verè Apostolica & Catholica sacratissimum olim CHRISTI

ME.

MERITUM, non autem Merita humana miseris hominibus proponebat semper, atque enixius commendabat, quam quidem nunc faciunt, qui se Canonicæ Fidei Christianæ possessores, solosque præ cæteris Catholicos esse, gloriantur: Qui, ne quid soli CHRISTO supersit gloriæ, etiam vitæ æternæ Meritum mortuis sanctorum operibus acceptum ferunt, illudque rudi applicant plebeculæ. Certè olim non erat sic.

IX. Quod Kijovienses ad Boesthenem de oleiferis suorum craniis statuunt, hoc ipsum etiam Colonenses ad Rhenum de aservatis apud se in Templo Cathedrali trium Regum craniis aservare possent. Crania autem illa regia, in Cryptula sua, inquit

K 2

au-

aureis thecis quadratis, à tot seculis reposita, nullum unquam scaturire oleum; cum tamen si miraculorum gratia operibus hominum debetur, Regum illorum, seu potius Magorum, qui illustrioribus longè atque majoribus operibus, quam multi alii fuere conspicui, corpora l. capita non oleum aut unguentum aliquod, sed balsamum thure, myrrhâ, auroque ipso pretiosius non stillare duntaxat, sed ultro atque in magna copia effundere deberent. Quamvis nunc neq; pro veritate illorum corporum disputare, nec falsitatem impugnare mihi sit animus.

X. Alia ergo indaganda erit causa, cur tria illa *Cassparis*, *Melchioris*, & *Balthasaris* (ita enim ipsorum est Coloniae inscriptio) Regum

gum vel Magorum itidem arida & exucca capita oleum non sudent, neque stillent? Et ea quidem mihi, qui ut supra monui, Anno 1664. Coloniae Agrippinae cryptam illam ingressus, omniaque cum cura contemplatus sum, in promptu est: quia Colonienfium Regum crypta, non subtus sed suprâ terram, & quidem intra Altare magnum in conclavi angusto non effossa, sed structa è lapide polito est. Hinc quia Cryptula illa certis hebdomade diebus atque horis, valvis reclusis, ita patet, ut per tenues eosque inauratos cancellos eò penetret aer ficcus, eamque fere quotidie permeet, nullus ibi humor, nec sudor esse & consequenter nec oleum ullum stillare potest. Applica, Lector, & judica.

CAPUT XIV.

De
RUTHENORUM
INGENIO

SUMMARIUM.

1. *Cum Græco-Ruthenis de Fidei Christianæ Articulis frustra ex Patribus disputatur.*
2. *Rutheni Religionis suæ tenaces & constantissimi sunt.*
3. *Sacra Græco-Ruthenorum harmonica.*
4. *Ecclesiastes ex memoria concionans Ruthenis quibusdam mendax audit.*
5. *Sacerdotes Ruthenis Angeli Dei ferunt.*
6. *Rutheni Christiani Canonici. Sed*
7. *Iconolatæ abominandi ac superstitiosi.*

I.

Ingenium Russiæ observare molis magnæ est, qua maximè adhibita vix tamen assequi datur.

CUM

cum Russi Septentrionales barbariè efferati, exterorum curam finibus, urbibus templisque suis arceant; Meridionales verò seu Borysthenidæ, rerum suarum invidia, pectoris sui viscera inspicere vix tandem patiuntur. Quantum tamen tum in itinere Moscovitico perspicere, potissimum verò ex familiari cum Græco-Ruthenis Patribus consuetudine, quorum indultu singulari Vilnæ in Lithuania in templo Spiritus S. atque in Monasterio Ordinis S. Basilii ipsorum Pædo-Baptisimum, nec non cujusdam Viri Scythæ quadragenarii conversi solennem in Ecclesiam ipsorum acceptionem, ejusdemquè publicam per Baptisimum initiationem: circa Liturgiam rationem administrandi sacramentum Coenæ DOMINI-

K 4

CÆ:

CÆ: lotionem pedum die Viridi.
um: Copulationem Neogamo-
rum: Horas Canonicas, aliosq;
 Græco-Ruthenorum ritus Eccle-
 siasticos, *ἐν τῷ ἱερὶ* inspectare mi-
 hi, nonnullaque alia, instituto cum
 ipsis non uno colloquio discere
 ex ipsis licuit, tecum, Lector,
 benevole, communicare paucis,
 apud me certo consilio consti-
 tui.

II. Prædunt autem præ cate-
 ris ingenium ipsorum tam Reli-
 gio, quam civilium morum quæ-
 dam admiranda specimina. In reli-
 gione ipsorum occurrunt. i. *Dispu-*
tationis de FIDEI dogmatibus in-
certitudo. Disputans enim quo-
 dam tempore **VILNÆ** cum vene-
 rabili Domino Abbate suprâ sæ-
 pius laudato **WOŁOSZCOWICZ** de
 Processione Spiritus S. cum post
 cvi-

evictam ex literis sacris Spiritus S.
 à Patre & Filio processionem,
 conciliorum quoque Nicæni,
 Constantinopolitani, symboli Di-
 vi Athanasii, nec non S. Basilii au-
 toritatem in testimonium addu-
 cerem; ille, objecto falsi crimine,
 omnes Græcorum Patrum libros,
 Conciliorum decreta adeoque &
 Symbolum S. Athanasii, ab Ec-
 clesiâ Occidentali, odio Orienta-
 lium Græcorum corrupta esse
 contendebat, nec se nisi ex ipso-
 rum Græco-Ruthenorum libris,
 quos solos esse sibi intemeratos,
 convinci volebat. Quicquid igi-
 tur illis ex Patribus Græcis in Ger-
 maniâ, Gallia aut Anglia editis
 objeceris, omnes libros istos de-
 dita opera esse corruptos tibi re-
 ponet, atquè ita disputationi ca-
 tastrophe, silentium erit indigna-
 bun-

bundum. Idem de reliquis **FIDELI** Articulis conferendo experieris; suspecta enim ipsis Occidentalia Latinorum dogmata, librisq; ab ipsis editis fidem habere dedignantur.

III. 2. Nec minus est stupendus ipsorum Disciplinae Ecclesiasticae rigor atque vigor: ac præcipue excommunicatio peremptoria sive Bannum majus, quo sacrilegii, aut alius cujuscumque criminis magni reus, in facie Ecclesiae, à Præsule ritibus ad terrorem compositis, excommunicatur publice ita, ut, ni resipuerit mature, etiam post mortem Banni illius fulmine percussus hominis corpus terrâ indignum insepultumque maneat, donec precibus amicorum exortus Præsul excommunicatum reum à Banno illo peremptorio publice

blicè denuo atque solenniter absolverit: quo facto, ab Ecclesia, magnâ tùm doloris ac simul lætitiæ significatione, justa ei demum funebria in Coemiterio persolvuntur.

IV. 3. RELIGIONIS suæ TENACITAS, atque constantia ea ipsis est, ut solas Orientales Ecclesias, veras & puritate Apostolicâ gaudentes, se quoque solos Orthodoxos, solos Christianos ingenuos; Occidentales verò Ecclesias atque Christianos spurios atque impuros esse censeant. Hinc (a.) Ruthenus Ruthenum in itinere salutans non proprio ipsum aut amici nomine, sed superbo admodum **PRAWOSLAWNY**, id est, Christiani Canonici, sive Orthodoxi celebris titulo compellat. Hinc excrucia centum, occide

de mille Ruthenos, certè vix unus à Religione sua degenerabit: nihil enim durius in humanis rebus est, quàm avitas religiones, quibus quisquè innutritus est, alieno jussu ejurare.

V. Fit quoquè, ut Moscovitæ nostrates, cœn spurium ac profanum Christianorum foetum, suis arceant Templis atquè Monasteriis. Cum quondam forte Lutheranorum vel Pontificiorum quispiam in ipsorum castra transire, sacraquè Ruthenorum amplecti vellet, damnato priore ejus Baptismo, denuo profelytum illum rebaptizabant, qui tamen Ruthenorum Anabaptismus, autoritate Patriarcharum aliquot in Synodo Moscoviensi haud ita pridem abrogatus est; adeoque Lutherani nostri, quos illi Saxones, & Reformati,

mati, quos Calvinianos vocant, ejurare duntaxat pravorum sua opinionione errores coguntur: quo facto, precibus, aliisque paucis admodum ceremoniis adhibitis, in Ecclesiæ suæ gremium nullo negotio eos recipiunt, moxquè Orthodoxiæ nomine celebres sive Canonicos appellant. Qua de re ipsorum EYXOΛOΓION, quod Lingvâ Sclavonicâ TPEBNIK dicitur, suo loco legi potest. Deficientes verò ab Ecclesiæ suæ communione diris devotent atquè execrantur. Unde Constantinopolitanos inter & Romanos, quos UNITOS, sive Latino-Ruthenos cum Ecclesia Romana vulgò vocant, internecinum planè tantumquè intercedit odium, ut ne umbram quidem illorum ferre velint. Obviam autem sibi for-

fortè fortuna facti, Græco-Rutheni Veteres, Schismatici ab Unitis, Uniti verò ab Veteribus Græco-Ruthenis, carnivori Ventres, Romani Papicolæ convitiis reciprocis sese ultro citroquè lacerantes audiunt. Imò apostasiæ Unitorum indignitate exasperati Veteres Græco-Rutheni ferro flammâ què in Latino Ruthenos sæviunt, quod fatalis illa Cosaccorum veteri Orientali Græcæ Ecclesiæ addictorum (quos Uniti & Pontificii per convitium vocant Schismaticos) rebellio Anno CHRISTI M. DC. XLVIII. duce Chmielnio, contrà Polonos excitata docet: in qua multa Unitorum milia à Cosaccis Schismaticis pecudum vicem nactata sunt, qua de re Pastorius, Florus Polonicus Indifferentis, & alii.

VI. SACRORUM LITURGIAE (ita Missam vocant) ELEGANTIA. Sanctius longè atquè elegantius apud Græco-Ruthenos colitur DEUS, quam quidem apud Romanos. Psalmi enim aliiquè sacri Patrum Hymni in templis, accidente lingvâ vernaculâ populo, arte Musica, in qua Discantus, Altus, Tenor & Bassus, harmonia suavissima & sonora distinctè audiuntur, quotidie ibi decantantur. Intelligit apud eos plebs promiscua, quæ Clerus lingvâ Sclavonicâ vernacula aut canit, aut orat: Hinc omnes conjunctis Clero vocibus eâ cantant harmoniâ ac devotione, ut audiens raptum me in *Ἱερουσαλὴμ*, Hierosolymis esse, primitivæquè ibi Christianorum Ecclesiæ faciem atquè spiritum videre mihi viderer, eoquè nomine Fili-

um DEI, sacrorum Ruthenico-
rum simplicitati illachrymando,
ex Symbolo Divorum Ambrosii
& Augustini laudavi, inquires:
*Pleni sunt cæli & terra Majestatis glo-
ria tua!* Apponam hic, quib9 Scla-
vi ac Rutheni cantantes utuntur,
notas Musicas:

NOTÆ MUSICÆ RUTHENORUM.

ГЛАВА ТЕБѢ БОЖЕ НАШ

СЛАВА ТЕБѢ БОЖЕ НАШ

Sanctus

SANctè, quando Psalmi atq; Hy-
mni harmonici in spiritu & ve-
ritate cantantur, fides piorum in
amore FILII DEI usque adeo ac-
cenditur, ut unita ei fidelis anima
Sponsa, extra se rapta, vitæ æternæ
delicias sentiat. Cujusmodi har-
moniâ in Regiomontanis, Danti-
scanis, aliisque Ecclesiis augustio-
ribus Cantilenæ ac Motetæ Sacræ
antiquâ fide ac religione, autore
Phonasco clarissimo Stobæo, dul-
cissimè, tam Latino quàm Ger-
manico idiomate, ac spiritu verè
devoto, resonant; secus quidem,
atque hodie Itali atque Galli, ab-
jectis veterum Musicorum Orlan-
di di Lasso, Prætorii, Vulpii, Hammer-
schmidis paulò tardiore, quem vo-
cant, tactu gradientibus Motetis,
quas religiosa Patrum nostrorum
gravitas atque spiritus verè Oso-

L

πνευ-

πνευμάτι commendat, novâ & satis quidem levi arte numerisque celerrimis, ita in Ecclesiâ pipiunt, aut soluto in luxuriam & concussio cachinno boantes tremunt, ut ridere eos aut insanire voce solâ cantantes existimes haud injuriâ. Quâ vocis lasciviâ devotæ orantium fidelium mentes non impediuntur duntaxat in religione suâ, sed à Vero DEI spiritu atque laudibus impiè avocantur, ut non jam DEO, non CHRISTO gloriosæ ipsius gratiæ, sed Cantori Italico, aut Gallo laus artis Musicæ à vulgo in Ecclesia attribuat. Non odio artis Musicæ, cujus ego studiosissimus cultor, inque omnibus Scholis, quibus Rector præfui quondam, auctor instantissimus fui; sed expertus, desultoriam Musicorum in certando levitatem

tem in Ecclesia fieri solitam damno. Non ferenda igitur est hæc in Ecclesiis Christianis tam vesana Religionis profanatio. Quod si avorum nostrorum ruditas minimè probatur; ito, mi Phonasce, ad Græcos, in Dalmatiam, Sclavoniam, Bosniam, Mysiam, Rusiam &c. &c., quam tu homo levis fers susque deque, etiamque rides impiè, devotam Ecclesiæ primitivæ in laudibus DEI simplicitatem admirare atque edisce, quæ ignoras. Privatim verò vel ipsemet arte Musica tecum concertabo.

VII. CONCIONES Sacræ super Evangelia & Epistolas, aut textus sacri indifferentes in Urbibus Ruthenorum, perinde atque apud nos, non ea tamen frequentia, ad populum habentur. In pagis au-

tem & in oppidis tenuioribus Homiliae Patrum diebus festis atque DOMINICIS præleguntur. Ubi eam in plebe Ruthenorum & Slavonum, præsertim qui in finibus Hungariæ superioris agunt, adverti simplicitatem, ut, si Myſta sacer concionem in Ecclesia recitaret ex memoria, Rutheni eum mentiri existimarent, adeoque somnia & mendacia sua proponi sibi indignarentur. Si vero ipsis ex libro prælegeris homiliam, omnes te, aperto capite, manibusque complicatis, stantes vel bipennibus suis innixi, subindeque suspirantes, audient attentissimè.

VIII. Præterea tantà REVERENTIA sacerdotes suos (Sclavonicè POP dicuntur) colunt, ut Angelorum vicem eos revereantur, dictoque ipsorum sint audi-

entis

entissimi. Hinc etiam promiscuos sacerdotes, rarò aut nunquam nominibus propriis, semper autem summis ferè Pontificum titulis, Venerabiles, Deiferos, Sanctos, Patres, beatosque semper cernui atque humiles, salutant: ipsorum studia & conciones sunt illis cogitationes DEI. Consensum in aliquà re, benedictionem: voluntatemque eorum vocant gratiam. Allocuturi Pastores suos, rem suam ita exordiuntur: *Blagoslavu Ojce*, id est: Benedic mihi, ò Pater! Quæ formula implorandi à Sacerdote felix rerum auspiciu, veteri illi, DOMINE JUBE BENEDICERE, ferè est consentanea. Tanti æstimant Rutheni suos Præsules & Sacerdotes, qui tamen plerumque rudes scientiarum ac inertes, præsertim in Moscovia, sunt; secus ac

quidem apud nos quidam Politici male feriatī Pastores animarum suarum vocant DOMINOS, quo titulo ipsos tacite illudunt, eosque habent despiciatui, ignari CHRISTUM omnia hæc opprobria in se transcripturum, atque olim severe vindicaturum.

IX. Quemadmodum autem in rebus humanis Doctore Poëta:

Nihil est ab omni parte beatum :

Ita Ecclesia Græco-Ruthena Orientalis suos quoque eosque damnabiles errores foveat. Mali corvi malum ovum. Theologi Græco Rutheni falso, atque adeo malo nixi principio, solos se Orthodoxiæ nomine celebres atque Canonicos gloriantur Christianos. Namque Salutis æternæ principium atque auctoritatem MERITUM CHRISTI & simul merita Sancto-

ctorum suorum constituunt : Item, præter CHRISTUM, Sanctos quoque in patrocinium invocant, nec datur apud illos ad DEUM accessus, nisi, errore cum Pontificiis communi, per Sanctos emortuos. Homines miseri, dum nimio Patrum studio tenentur, CHRISTUM æternitatis Patrem unicum salutis fontem, atque juratum DEO Mediatorem Psal. 110. in Mundum introductum universum solenniter inauguratum, cumque ab Angelis adoratum, Psal. 97. v. 7. Hebr. 1. v. 6. & laudatum Hiob. 38. v. 7. aut negligunt, aut partito cum Sanctis honore ejus, non toto cum animo colunt, nec cogitant, non esse præter JESUM CHRISTUM aliud honoris, aut salutis nomen Esa. 42. v. 8. Act. 4. ut supra monui. Hæc Sanctorum apud Græcos invoca-

tio ex Orationibus Panegyricis, Basilii, Nysseni & Nazianzeni sua traxit initia. Qui Patres, insigni in orando excellentes facundia, variis in concionando figuris Rhetoricis usi, jam velut superstites alloquebantur mortuos, jam eorum intercessionibus expetebant. Atque ita, quod Patres Græci studio faciebant eloquentiæ, rudioribus postea errandi exemplum præbuerunt atq; ita nunc errorem hunc in Oriente & Occidente errat strenue.

X. Accusati verò de sua plusquam barbara Iconolatria excusant eam vehementer, docentque se non colere statuas, sed sacras duntaxat Deiparæ, Apostolorum & sanctorum Patrum imagines, adeoque hæc duo *πεῖρα ψεῦδα* principii loco adducunt. α. Solas statuas esse idola. β. Iconolatriam non

non esse idololatriam. Sanè constat ex Scriptoribus Ecclesiasticis, fuisse olim in Ecclesia imagines: sed teste Epiphanio, non alius earundem fuit publicè privatimque usus, quàm Historicus, Ethicus, & Politicus, qui usus mox in abusum adorationis & manifestam degeneravit Idololatriam. Hinc rudis Ruthenorum plebecula nonnisi ad imaginem orant, peccataque sua fufis lacrymis deplorantes imaginem Deiparæ Virginis subinde exosculantur, utque ejus deprecatione veniam apud DEUM consequantur, enixè eam, nec cerni duntaxat, sed prostrati omnino in terram id precantur. Interea de CHRISTI Merito aut Intercessionem altum ibi est silentium. Privatim verò ingressi domum, ante omnia Larem pictum (cujuscunq;

Divorum imagunculam) angulo parietum affixum, sacrae Crucis signo sese munientes, ternis vicibus salutant: quo Lare primùm salutato, postea Patrem Matremque familias ac reliquos inquilinos aut hospites, DEUM eis precatus propitium, demum appellat; quod ipsum domo excedens iterum facit. Imò nec in foro aut plateis visam fortè imagunculam Ruthenus idiota insalutatam præteribit. Qui lethalis Ruthenorum catarhus ab Imperiali Irenes matris cùm Filio Constantino VI. in Oriente regnantis capite profluxit. Hæc enim mulier animi impotens, atq; altera Iesabel superstitiosa, Anno Domini 1566 LXXXVII. in Concilio Nicæno II. quod Oecumenicum VII. alii VIII. fuisse volunt, per suos complices, instando de-

do decretum istud evicit: sacras imagines non tantum haberi posse ad usum historicum, sed etiam ex mandato divino necessarias in templis esse; imò venerandas, osculandas, colendas, & adorandas, nec non cereis, suffitu & similibus ceremoniis honorandas. Quod Græcorum decretum synodus ab Imperatore Carolo M. Francofurti ad Moenum Anno Christi 1566 CCXCIV. ex trecentis Episcopis coacta ita refutavit, ut, historico Imaginum usu approbato, adoratio, exosculatio, & salutatio earundem damnaretur, synodusque illa Nicæna II. Pseudo synodus declarata, ex Conciliorum Oecumenicorum dignitate atque numero VII. eliminaretur. Et hinc illa Græco-Ruthenarum Ecclesiarum deliquia. Nec est, quod Ido-

lola-

Idolatram usquè adeò excusent,
namquè ego in Moscovia iter fa-
ciens αὐτόντες comperi, quod ple-
becula Ruthenica eà sit ruditate,
ut imagines vivere, sentire ac re-
sponsa quandoquè petentibus da-
re, persuasissimum habeat. Quod
autem incertum, quo spiritu fiat.

CAPUT XV.

ADMIRANDIS RU- THENORUM REBUS.

SUMMARIUM.

1. *Lingua Sclavonica ex matrice Hebræa e-
nata.*
2. *Lingua Sclavonica inter Cardinales Lin-
guas recensenda.*
3. *Eadem est magno terrarum tractu am-
plissima.*
4. *Rutheni Borysthenida docti & humanio-
res, Moscovitæ vero barbari.*
5. *Roxolanorum in univèrsam mutus &
sincerus inter se affectus.*

I. In.

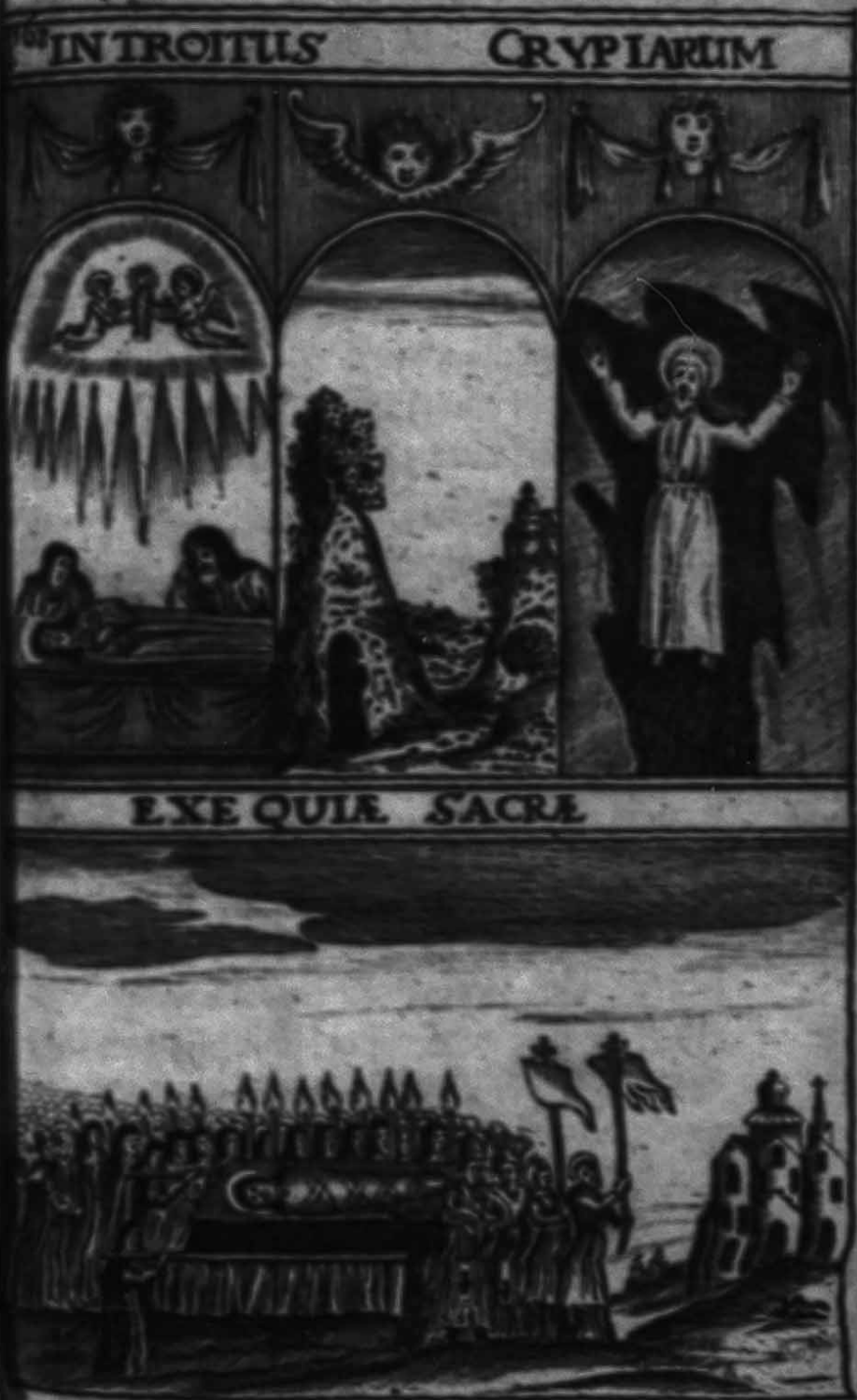
I.

Inter alia Ruthenorum admiranda, post
Sacra Ecclesiastica, occurrunt præ cæte-
ris Linguae ipsorum Ruthena & Sclavoni-
ca: quæ inter se Dialecto tanquam filia à
Matre suâ differunt. Etenim Lingua Scla-
vonica est mater (derivata ab Origine seu
Radice sua HEBRÆA) Ruthenicæ, Polo-
nicæ, Vandalicæ, Moscoviticæ, Bohemi-
cæ, Croaticæ, Illyricæ, nec non Bulgaro-
rum Walachorum &c. quæ omnes, è Ma-
trice Sclavonicâ tanquam à lingua sua
cardinali, enatæ, filiales dicuntur; inter
se tamen, ut sunt rerum vicissitudines,
nonnihil differentes. Nihilominus Bi-
blia Veteris & Novi Testamenti, nec non
Rituale sive РЪТХОΛΟΓΙΟΝ (Ruthenis
Trebnik dicitur) alii que Libri Sacri pas-
sim in templis leguntur publicè & priva-
tim. Mater autem hæc SCLAVONICA à
prima omnium linguarum radice HE-
BRÆA palam, ut jam dixi, derivata est.

II. Et hæc sunt duo in Sclavonica
lingua admiranda. Primum est, quod
longè lateque per Europam diffusa sit.
Cogita, quæso Lector, & metire per tot
gen-

gentes linguæ istius amplitudinem, à Mari Adriatico per Illyricum, Dalmatiam, Thraciam, Bulgariam, & nunc regno Astracam à Magno Duce Moscoviæ occupato, ultra Mare Caspium sese porrigentem. Scande porrò gradus latitudinis ejus in Meridiano ab ipsa Constantinopoli, ubi hæc lingua, & in Aula quidem Imperatoris Turcarum, promiscua est, per tractum Borysthenis, totamque Moscoviam, usque ad Mare Deucalionium, experieris, videbis, & miraberis, quemadmodum Deus benedictus & gloriosus, tot gentes, tanto Europæ & Asiæ intervallo, ac diversitate inter se dissidentes, sub unitate & linguæ Sclavonicæ, & Fidei Græco-Ruthenicæ congregavit, atque univit, qui nexus, & communio, paucissimis Russorum, qui à Patriarchâ Constantinopolitano secessu facto ad Romanum Pontificem hoc seculo defecere, exceptis, adhuc inter eos durat.

III. Alterum est Mysterium, quod Sclavonica lingua Hebraicè etiam loquitur. Quis mortalium hoc credidisset unquam, Russos & Polonos in sua vernaculo

cula hebraizare, qui à lingua illa abhorrent omninò, ut videre Polonum aut Russum Hebræum, avem te toto orbe rarissimam videre meritò dixeris? Ego autem, Biblia Hebræa, cum cura legendo, attentus mysterio, observavi, idioma Slavono-Polonicum in vocabulis multis, non coactè aut per literarum *metathesin* duntaxat, sed & materialiter (cum Philosophis loquor) in ipsis literis radicalibus, & formaliter quoad sensum eundè vel significationem cognatam, deprehendi; quæ, si Deus vitam concesserit, ex accuratiore Prophetarum lectione (eo usque enim animo voces Slavono-Polonicas inquirendi hætenus perveni) plura me annotaturum, atque in lucem publicam editurum polliceor. Quod si Harmonia quatuor linguarum Cardinalium, auctore Clarissimo GEORGIO CRUCIGERO, stupenda nobis est; utique, si ex Hebræa matrice minimum ducenta Slavonum & Polonorum vocabula derivavero, non minus erit Lectori linguarum industrio miraculum. Interea aliquot duntaxat voces Slavono-Sarmaticas ex Hebræis
matri-

matricibus, ceu ex communi linguarum fonte, derivabo; & quidem primò vocabula nonnulla, quæ Poloni cum aliis linguis, ex communi omnium linguarum fonte Hebræo derivant, hic paucis præmittam:

VOCABULA COMMUNIA.

מור, Myrrha. Polonicè, Myrra.

אלור, Aloë. Polon. Aloë.

אזוב, Hyssopus. Polon. Yssop, vel diminutivè. Ysopek.

שק, Saccus. Slavonicè Sfak, cauda retis. Polon. nievvod.

ספר, Sapphyrus. Pol. Szafir. & id genus plura alia.

Vocabula singularia Slavonica & Polonica ex radicibus Hebrais derivata.

אב Latinè Pater: Syriacè, Abba: Arabico-Turcico-idiomate, Babam: Polonicum *Bábá*, mulier annosa, Cognatâ significatione.

אולם porticus. Unde Slavono-Polonicum *ulicá*, platea, & *uliczny ganek*, porticus foras in plateam porrectus. Hinc Lithuanicum verbum

ulam

ulam, ulæ, hoc est, deambulo, id est spagire.

נמן nutrit. Unde Polonicum *mámká*, nutrix.

בוך eructare. Polon. *bucham, wybucham*, eructo.

בול palleo. Slavonicè *bol*, morbus palidus, dolor. Unde Adjectivum. Slavon. *bolny*, Polon. *bolesny*, æger quasi dolorosus.

בוץ byssus. Polon. *bisior*.

גלה retextit se. Polonicum inde *gole & goly*, nudus.

גורר miscuit litem. Unde Polonicum, nomen *ogar*, quod est canis sagax cum feris litigans.

גלגל rota. Polonis & Slavonibus per cognatum k, dicitur *Kolo*, Eccles. 12. v. 6.

גוי gens. Unde Polonicum *gaj*, lucus gentilis seu paganus, quia cum gentilibus gojim, olim sacrificabant Poloni iidem gentiles in lucis, quos *gáje* vocabant.

הלל ostium, janua, porta, à radice

הלל attenuavit. Unde Polon.

M

cum

cum *dyl, dyle, dylowáne drzewi, wrotá.*
 דֶּרֶךְ via. Slavonicè *doroħa.* Polonicè
drogá.

אָהֶל amor, vel patruus. Slavonicè *Diad.*
 Polonicè *Dziad.* Item אָהֶל venit
 vox *dudy,* hoc est, tibia rusticorum
 utricularis : & *Duda* utricularius :
 item *dudek* upupa, metaphoricè ho-
 mo simplex.

דָּמָה filuit, obmutuit. Hinc Polonicum
dumá, quasi silens & latens superbiá.
 הָרֶם mons. Slavonicum *borá.* Poloni-
 cum *gorá.*

הִלָּל infania. Poloni luxuriantes ple-
 rumque ad infaniam hac voce homi-
 nes & bruta incitare solent. Sed for-
 san hoc aliis etiam lingvis commu-
 ne est.

הֶחָדָד equus accinctus ad prælium; Prov.
 30. v. 31. Polonicè *rzác,* hinnire, *kón*
rzea, equus hinnit.

הֶחָדָד aestuare, ardere. Polon. *komin,* ca-
 minus. Cognatum.

כֶּדֶס hydria. Latine cadus. Polon. *klodá.*

כָּרַע incurvavit se Polon. *kurczyl sie,* Ge-
 nef. 49. v. 9. Sclavon. *koric fia.* unde
 Polon.

Polon. *korze sie :* & nomen *pokorá,*
 hoc est, cernua seu curva humilitas.

לֵוִי Leo immanis. Polon. *Lew.*

לֵב cor. Slav. *Lubo.* Polon. *lubie,* ex corde
 volo, *lubosc* concupiscentia.

לָגֶם mensura, lagena. Polon. *lagiew,* quod
 idem significat.

מָוֶה motus. Polonicum inde *motam,* fila
 è fuso ducta ordino. Unde *motowidlo,*

מָוֶה, circumcisor. Unde Slavono-
 Tartaricum. Item *matam* circuma-
 go, præstigior. *motá,* hoc est, sacer-
 dos circumcidens & simul orans.

מִשְׁכָּה miscuit. Polon. *mieszam* i.e. misceo.

מָשַׁח unxit. Polon. *mázac,* ungere. Unde
 nomen *Pomáraniec,* unctus, Messias.

מָוֶה macula. Unde Polon. *mamie kogo,*
 fascino.

מִלּוּךְ tugurium, Polon. *młyn,* id est
 casa molaris.

מָצָא invenit. Unde Polon. *mácam,* in-
 est, palpando aliquid invenio.

מִשְׁלֵי Proverbia. Polon. & Sclavon. *myslí*
 cogitationes.

מָשַׁח osculatus est. Unde Poloni à Ju-
 dæis, מָשַׁח acceperunt, ex temerè
 pronuntiando puerum delicatulum

vocant Jásiek, quasi Johannulus de-
osculandus.

נור decora. Polonicè *nowa*, *nowy*,
novus, recens: nam omne novum
est plerumque decorum.

נש portavit. Polon. *nosze*, *nosze*,
nosze.

נן filius. Unde prisca vox Sclavonica
Náno, *nánko*, hoc est Pater filiator,
sive Pater filiorum, cui opponitur
Pater improlis, sive sine filiis.

נב bajulus. Polonicè *szablá*, cina-
cis, ein Sebel/ eò quod è balteo de-
pendens è latere gestetur.

נכ kanak, torques. Unde Polonis
kának, idem significans, nempe
torquem aureum.

נח & **נח** aperuit. Polonis per
metathesin literarum **ח** & **א** *otwic-
ram* aperio. Item *Pátent* hoc est,
literæ apertæ seu patentes.

נש malleus percutiens. Unde Græ-
cum *memíctw* percutio & Sclavoni-
cum *pátok*, baculus feriens, quo in
Moscovia damnati à judice publice
fustigantur

נח pueri. Polonis *cycotwnicy*, *cy-
cotwnik*,

cotwnik, infantes lactantes, aut pueri
per opprobrium quasi mammarii
ob molliem, aut, quod puerile
quidpiam designaverint, dicti.

נח maledixit. Sclavonicè & ex Scla-
vonica matrice Polon. *klac*. Unde
nomen **נח** *klacwá* Maledictio,
execratio vel Excommunicatio Ec-
clesiastica.

נח scindere. Polonicè *kráje*. scindo
Eccles. 3. v. 7. à radice **נח** scidit,
rupit.

נח appropinquavit. Unde Polonis
krewny, propinquus sanguine, sive
consanguineus.

נח altitudo (statura) ejus. Polon. *chomato*
id est helcium, quod alto equi collo
inditur, 1. Reg. 6. v. 20. Cantic. 7. v. 7.
à radice **נח** stetit.

נח ligavit. Polonicum inde nomen
kosz, id est corbis plicatus. Item
kászerz, id est, reticulum colliga-
tum.

נח jurgium, rixa. Hinc Polonicum
rwácsie zkim & *rwánie*.

נח aspersit. Unde Polonis *rosá*: &

רוֹסָה לַלַּיְלָה asperſiones noctis, Polonice *roſa noctua*.

אָגער ager. Unde Polonis verbum radicale *sádzeco*, infero aliquid: & derivativum *sad*, pomarium, ſive ager arboribus fructiferis abundans, quales olim in Palæſtina fuiſſe hiſtoria ſacra teſtis. Similes agri hodie in Alſatia, Palatinatu aliisque pluribus in locis extant, ſi modo hac tantâ bellorum tempeſtate ibidem adhuc extant.

שולטן imperium. Unde Arabico-Turcicum **SULTAN**, hoc eſt Imperator. Equâ matrice enatum eſt Polonicum *Szoltys*, id eſt, præfectus ruſticorum.

תָּמָר palma. Polon. *Támáryſzek*, palma Tamarix ſeu myrice, eò quod folia tamaricis foliis palmæ fere ſimilia ſint.

תָּמַךְ ſuſtentavit, ſuſtinuit. Unde Polonis *Támá*, agger, ſeu moles fluctibus objecta: & verbum *támuje*, ſuſtineo aquam aggeribus.

Et hæc ſunt, Lector benevole, vocabula Polonica ſingularia, quorum radices in Sancta Hebræorum lingua hæcenus obſervavi, numero quinquaginta unum. Unum dico

dico ſupra numerum quinquagenarium: ut ſcias, plura mihi in promptu eſſe: quæ, ut ſupra dixi, ſimul atq; me **DOMINUS** ab exilio ad aliam Eccleſiam revocaverit, & ſacris Bibliis excerpta, ſub titulo **HEBRAISMI SCLAVONO-POLONICI**, in uſum publicum edere non intermitтам.

III. Tertium eſt, quod Cardinalis hæc Lingua Sclavonica ab initiis ſuis Dialecto immutabili eadem hæcenus permanſerit, cum aliæ Linguae hodie ſerè ſingulo decennio ſua patiantur deliquia, ſeſeque in dies magis atque magis expoliant, quod ipſum in idiomate Germanico, Gallico, Polonico à Sclavonâ matre temere degenerate (hæc de re **CNAPIUS** in præfatione Dictionarii Polonico, Græco Latini multis graviffimè queritur) atque Linguis palàm obſervatur.

V. Rutheni Boryſthenidæ **MORIBUS** elegantiores ſunt, utpote, qui in ſcholâ artibus humanioribus paſſim fideliter emolliuntur: quare erga externos humaniores paulò ſunt, eosque benigne habent. Aſt Moſcovitæ perquam barbari, præter ſuperbiam atque avaritiam ſordidam, nec leges humanitatis, nec morum civilitatem norunt. Hinc Legati Magni Ducis Moſcoviæ, apud externos Principes, ob ſaſtum ſtolidum moresq; ſordidos aliis ſunt naſtea, aliis ludibrium, à plerisque autem porci Ruſſiaci, etiâ in faciem audire coguntur. Quo nomine auctor **INDIFFERENS** Vir Clariff in Floro Polon, in eos graviffimè invehitur. Cauſa craſſi eorum ſaſtus eſt, quod ſolos ſe homines ingenuos ac præ cæteris nationibus generoſiores putant, quemadmodum in religione ſolos ſe Chriſtianos, eosque orthodoxiæ nomine cælo terraque celeberrimos, cæteras autem Chriſtianorum gentes ut profanas averſantur, & à templis ſuis arcent, qui homines tamen natura ſervi, nataque Dominis ſuis mancipia, à ſuperſtitione ſua, puerorum inſtar, tenentur captivi.

VI. Et quia Rutheni duntaxat ſibi ſuiſq; affectum & benevolentiam omnem debere ſe arbitrantur, hinc inter eos citatiſſimi fratrum & ſororum, votaſque Chriſti gratiam & amorem ſpirantia, ultrò citroque commèant. Obviam

enim sibi facti hanc sese formulâ affantur: *Bob na pomoe!* id est, Deus te adjuvet! *Kak tebe zelis miruje?* Hoc est, num tibi Christus est propitius? Cui alter, *TAK pomalenka*, sic mediocriter, respondet. Credunt enim, CHRISTO sibi propitio, omnia ex animi fluere sententia, qua de re sentiunt rectissimè. Feriis verò Natalium CHRISTI vel Paschalibus, Deum immortalem, quæ gaudia sonant? quæ gratulationes audiuntur? quæ oscula, & munera inter eos commeant. Non audies in templis, per plateas & domos Paschali tempore aliud, præterquam salutationem hanc, e.g. *Frater Basili, sive xit CHRISTUS hodie.* Cui alter: *Ita est. Verè surix CHRISTUS Dominus, mi Frater Artomi.* Utinam Germani ab iis, quos civitas nostra in censu barbaro habet, Charitatis Christianæ discamus sinceritatem.

VII. Sed nec istud in leviori esse miraculorum censu debet, quod in Russia & in Moscoviæ quidem civitatibus (sedem magni Ducis MOSCOVIAM excipio) nulla fere officina Apothecaria, nullus Chirurgus, nullus denique sit Medicus, qui frequentissimis iisque diuturnis jejuniis emaciatum corpus reficiant, aut attenuatam ipsorum valetudinem corrigant, & tamen nihilominus valetudine utuntur promiscuè prosperissima. Quis que sibi æger & medicus est, piper aut vinum sublimatum deficienti stomacho medetur. Si convalescunt fortè, felices se prædicant; sin minùs, fato intereunt certissimo. Sed hanc de re Olearius in Iti-

nere Persico, pluribus legi potest.

FINIS

ΑΜΗΝ. Η Εὐλογία, καὶ ἡ δόξα, καὶ ἡ Σοφία, ἡ ταπεινία, ἡ ὑπακοή, καὶ ἡ τιμὴ καὶ ἡ δύναμις, καὶ ἡ ἰσχὺς

ΤΕΣΟῦ ΧΡΙΣΤΟῦ

ἐς τὰς αἰῶνας τῶν αἰῶνων

ΑΜΗΝ.